

EEN LEVEN LANG SPORTIEF EN VITAAL

STRATEGISCHE KOERS 2030

In opdracht van regiegroep Asser Sport Akkoord (ASA)
Uitgevoerd door SportDrenthe
Maart 2022

MANAGEMENTSAMENVATTING

In opdracht van de regiegroep Asser Sportakkoord (ASA) heeft SportDrenthe de afgelopen 2,5 maand een verkenning gedaan naar de toekomstige koers voor sport en bewegen in de gemeente Assen. De gemeenschappelijke ambitie uit het ASA, dat onder de noemer Assen Sportstad in uitvoering gebracht wordt, is hierbij als uitgangspunt genomen: *“Sportstad Assen stimuleert dat iedere inwoner, die dat wil, op eigen niveau kan sporten en bewegen. Assen is een gezonde stad waar iedereen, maar dan ook echt iedereen zich maximaal kan ontwikkelen. Een stad om trots op te zijn.”* In dit koersdocument wordt een advies gegeven ten aanzien van de strategie en uitvoering van deze ambitie.

Het rapport is tot stand gekomen door:

- 1) [Dashboard](#) ontwikkelen met een ‘startfoto’, cijfers over de stand van zaken ten aanzien van sport en bewegen in Assen;
- 2) het doen van een benchmark met vergelijkbare gemeenten;
- 3) het houden van interviews met diverse stakeholders (gemeente, regiegroep ASA, thematrekkers ASA, buurtsportcoaches en buurtwerkers sport, Vaart Welzijn);
- 4) een interactieve bijeenkomst met huidige betrokken partners en geïnteresseerden.

Hoe sport Assen

In samenwerking met CMO-STAMM/Trendbureau Drenthe zijn *cijfers* verzameld over sport en bewegen in Assen. Hierbij worden cijfers in vergelijking met andere Drentse gemeenten, met het gemiddelde van Nederland, een vijftal vergelijkbare gemeenten en tussen Assense wijken gepresenteerd (hoofdstuk 2).

De sportdeelname in Assen ligt op het gemiddelde van Drentse gemeenten, maar lager dan in Nederland. Er zijn in Assen grote verschillen tussen wijken. Opvallend is dat het aantal clublidmaatschappen in Assen het laagst is van alle gemeenten in Drenthe. Het aantal sportaccommodaties voor de georganiseerde sport is in Assen relatief laag ten opzichte van Drents en Nederlands gemiddelde, maar lijkt voor een compacte stad als Assen voldoende. Assen scoort hoog op beweegvriendelijke openbare ruimte. Ook is de score op ervaren gezondheid door Assenaren, in vergelijking met Drenthe en de benchmark gemeenten, hoog. Voor Drentse begrippen voelen relatief veel Assenaren zich wel eens (zeer) eenzaam. Assenaren scoren gemiddeld beter op de gezondheidsindicatoren dan op sportindicatoren. Desondanks zijn de gezondheidsverschillen ook in Assen groot tussen verschillende wijken.

De *benchmark* met vergelijkbare gemeenten laat zien dat de structurele gemeentelijke investering in sport relatief laag ligt in Assen en dat de nadruk vooral ligt op accommodaties. Hoewel elke gemeente een andere aanpak heeft, laat de benchmark wel zien dat er in andere gemeenten gericht gewerkt wordt vanuit sportbeleid en het activeren van doelgroepen. De onderzochte gemeenten hebben een team met buurtsportcoaches die samen invulling geven aan het versterken van het sportlandschap en het activeren van doelgroepen. In Assen worden de meeste buurtsportcoaches ingezet in buurtteams als buurtwerker sport, zonder een specifieke opdracht vanuit sport. Daarnaast zijn er ook buurtsportcoaches in dienst bij Cosis, Van Boeijen en het Regionaal Wielcentrum, maar is er van samenwerking tussen deze professionals slechts beperkt sprake. Met het oog op het terugdringen van verschillen in sportdeelname tussen inwonersgroepen en de sociale functie die sport kan spelen, ontbreekt het Assen aan een stevig en doelgericht programma gericht op sport en bewegen om kwetsbare inwoners te betrekken en de zachte

sportinfrastructuur te versterken. De meeste referentiegemeenten plegen hier meer gericht en een financieel een grotere inzet op.

Sportieve identiteit

Er is een verkenning gemaakt van de potentie die sport en bewegen zou kunnen hebben in Assen (hoofdstuk 3), aansluitend op het DNA en de huidige identiteit van Assen. Kernwaarden van het ASA zijn inclusief, vitaal, ontwikkeling en trots. Door van jongs af aan sportief kapitaal te ontwikkelen en te zorgen dat een leven lang aanbod is dat aansluit op de behoeften van het individu in die levensfase, kunnen meer mensen aan het sporten en bewegen gekregen worden.

Het faciliteren en verleiden van inwoners tot sporten en bewegen levert een positieve maatschappelijke impact. Sportverenigingen, anders georganiseerde sportclubs en informele sportgroepen dragen niet alleen bij aan de gezondheid van het individu, maar ook aan maatschappelijke participatie en cohesie. Uit onderzoek blijkt dat de Social Return of Investment 2,5 is, dat wil zeggen dat elke geïnvesteerde euro in sport en bewegen leidt tot € 2,50 maatschappelijk rendement.

Om maatschappelijke kracht van sport optimaal te benutten is een samenspel tussen onderwijs, welzijn, zorg en verschillende sport- en beweegaanbieders noodzakelijk. Gedurende de levensloop van de sporter spelen verschillende organisaties een essentiële rol. Van onderwijs, welzijn en sportverenigingen, naar commerciële aanbieders en anders georganiseerde sport, naar zorginstellingen. Een belangrijke rol in het speelveld speelt de buurtsportcoach die als aanjager en verbinder een doorslaggevende rol kan spelen in het versterken van het sportlandschap.

Van ambitie naar actie

Met dat in achterhoofd zou het in Assen mogelijk moeten zijn om de effectiviteit van het sport- en beweegbeleid te vergroten (hoofdstuk 4). Er is in Assen weinig ambtelijke capaciteit beschikbaar op sport- en beweegbeleid en de nota is in 2016 verlopen. Vergelijkbare gemeenten zetten buurtsportcoaches meer in ten behoeve van ondersteuning en uitvoering van het sport- en beweegbeleid. In Assen zijn de meeste buurtsportcoaches via Vaart Welzijn primair ingezet op een welzijnsopdracht. In 2022 is ten behoeve van de uitvoering van het sportakkoord incidenteel geld vrijgemaakt. Om optimaal gebruik te kunnen maken van sport en bewegen als instrument van beleid zijn structurele financiële middelen nodig.

Sportdeelname is afhankelijk van een samenspel tussen faciliteiten (de hardware), de organisaties die sporten en bewegen organiseren (de orgware) en een kwalitatief goed aanbod dat aansluit bij behoeften (de software).

De *hardware* in Assen is redelijk op orde, met name de beweegvriendelijkheid van de openbare ruimte wordt positief benoemd en met het recente opgetelde beleid onder de noemer 'bewegen, ontmoeten, sporten, spelen (BOSS) wordt dit ook van een impuls voorzien. Veel stakeholders geven daarnaast aan tevreden te zijn over de stand van de sportaccommodaties. Dat het op orde is wil niet zeggen dat er geen ambities zijn. Een dak op de wielersbaan, een athletic skills garden en een topsporthal voor Sudosa zijn duidelijke hardware wensen vanuit de Asser sportpraktijk. Winst kan verder geboekt worden door meer activiteiten te ontwikkelen op de sportparken overdag, daar ontbreekt nu een kartrekker voor. Verder is het belangrijk naar de toekomst toe duurzaamheidsbeleid voor sportaccommodaties te ontwikkelen. Daarvoor is vooral de gemeente als eerste aan zet.

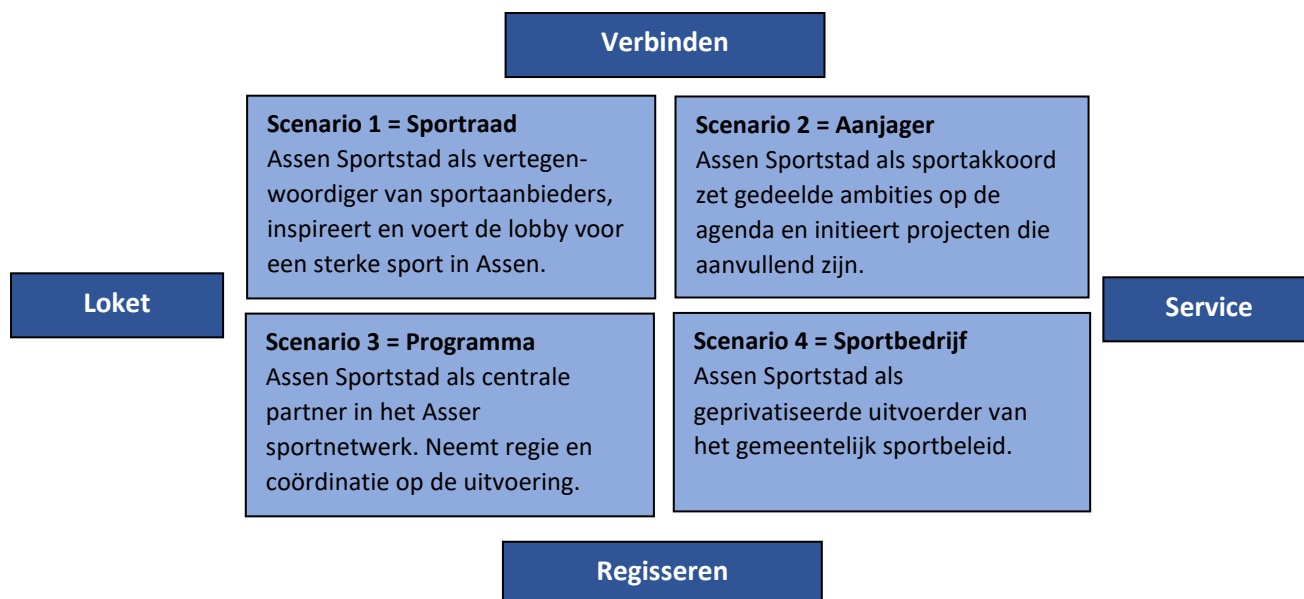
De uitdaging in de *orgware* is dat de samenwerking tussen professionals (onderwijs, welzijn, zorg, commerciële sportaanbieders) en vrijwilligers bij sportverenigingen en -evenementen lastig te

realiseren is. Het ASA en Assen Sportstad kunnen, als initiatief vanuit de inwoners zelf, een belangrijke rol spelen in verbinden van initiatieven en het samen bouwen aan de geformuleerde ambities. Daartoe is in de eerste plaats meer focus nodig, vermindering van het aantal thema's dat in het sportakkoord wordt opgepakt en het zorgen dat de natuurlijke trekkers van de verschillende ambities geholpen worden om de regie te pakken. Buurtsportcoaches kunnen een belangrijke rol spelen in het vervullen van een brugfunctie tussen buurt, onderwijs en sport en daarmee tussen de verschillende ambities van het ASA.

Om de *software* te ontwikkelen is een kwaliteitsimpuls nodig, maar ook een betere aansluiting van het aanbod op de vraag van diverse (potentiële) doelgroepen. De Asser sportaanbieders (sportverenigingen, fitness en andere sportaanbieders) zouden ondersteuning moeten kunnen krijgen om zich hierin te ontwikkelen. Denk hierbij aan verenigingsondersteuning en/of clubkadercoaching, maar ook door de ontwikkeling van een netwerk voor kennisuitwisseling en vergroting van kennis door gezamenlijke scholing. Daarnaast zou samenwerking op het gebied van talentontwikkeling, waarbij Asser sportclubs en talenten aansluiting vinden op het aanbod van regionale talentcentra in Groningen, Emmen en Heerenveen, een kwaliteitsimpuls aan de Asser sport kunnen geven. Op soortgelijke wijze kan de ontwikkeling van een netwerk voor evenementenorganisatoren benut kunnen worden om de promotie, logistiek en het werven van vrijwilligers te verbeteren. Daarbij kan aangesloten worden bij het Kenniscentrum Evenementen dat SportDrenthe voor de provincie uitvoert.

Scenario's voor Assen Sportstad

Doordat het ASA vanuit en met de betrokkenen vanuit de Asser sport tot stand is gekomen, brengt het sowieso al een hoop in beweging binnen het sportlandschap. De regiegroep is zoekende hoe Assen Sportstad op de lange termijn een positie in dit landschap zou kunnen vervullen waarmee optimaal waarde wordt toegevoegd. Er zijn vier scenario's opgesteld voor de strategische koers die Assen Sportstad zou kunnen volgen (hoofdstuk 5). De keuze voor een scenario hangt mede af van de rol die de gemeente wil pakken als het gaat om sport en bewegen. Wij adviseren te streven naar scenario 3, waarbij Assen Sportstad een integraal sport en bewegen programma wordt voor Assen. Hierbij zal de gemeente, samen met strategische partners uit onderwijs, zorg en welzijn, de handen ineen slaan om het nastreven van de beoogde ambities te faciliteren. Maar in dit scenario wordt de regie en coördinatie op de uitvoering aan Assen Sportstad gelaten.



Met dit scenario kan de gezamenlijke ambitie(s) centraal gezet worden in een integrale strategische aanpak. Geadviseerd wordt om een stichting Assen Sportstad op te richten om dit scenario te kunnen uitvoeren. Dit maakt het mogelijk om ook andere (landelijke) externe middelen binnen te halen, eventueel werkgeverschap op zich te nemen en om bestuurlijk draagvlak te vergroten door strategische partners in positie te brengen in een Raad van Toezicht.

Conclusie en aanbevelingen

Geconcludeerd wordt in hoofdstuk 6 dat het maatschappelijk potentieel dat sport en bewegen in Assen te bieden heeft, pas benut kan worden als er meer geïnvesteerd wordt in de uitvoering en activering van het sportbeleid (orgware en software). Een sterke sport kan bijdragen aan verschillende (preventie) doelstellingen in het sociaal domein en een bijdrage leveren aan een aantrekkelijk Assen. Door een sterk Assen SportTeam met buurtsportcoaches in positie te brengen, met de ambities van het ASA als gerichte opdracht, zou er een volgende stap gemaakt kunnen worden. In dit team zouden buurtwerkers sport en buurtsportcoaches gericht op specifieke doelgroepen, clubondersteuning of clubkadercoaching samen de verbindende rol kunnen spelen tussen buurt, onderwijs en sport.

Belangrijke *randvoorwaarden* voor het optimaal benutten van de kracht van sport zijn meer ruimte voor sport en bewegen in het gemeentelijk apparaat (van 0,5 naar 1,0-2,0 FTE), meer structurele middelen en een herverdeling van de inzet van de buurtsportcoaches. De realisatie van een *Assen SportTeam* kan een sleutelrol spelen om sport en bewegen als preventief middel in te zetten. Sport en bewegen heeft niet alleen een positieve SROI, maar kan gemeenten ook helpen om kwetsbare mensen weer te laten participeren in de maatschappij en daarmee een besparing op jeugdzorg, participatie of WMO te realiseren.

De verdere ontwikkeling en positionering van het *programma Assen Sportstad* kan ervoor zorgen dat de verschillende partners op het gebied van onderwijs, welzijn en gezondheid verbonden worden met de sport en dat professionals en vrijwilligers die actief zijn op deze verschillende domeinen samengebracht en geïnspireerd worden. Hierbij kan het helpen om de doelstellingen concreter te maken en de resultaten van interventies beter zichtbaar te maken. Het organiseren van sport en beweegactiviteiten blijft afhankelijk van veel vrijwilligers, maar de doelstelling om sport en bewegen te gebruiken als instrument van sociaal- en economisch beleid en een effectieve besteding van de middelen die daarvoor vrijkomen, vraagt een organisatie die daarvoor is toegerust. Dat kan binnen de gemeente, maar gezien de huidige situatie in Assen lijkt het meer voor de hand te liggen om daarvoor Assen Sportstad uit te bouwen. Daarmee ontstaat ook een goede basis om de kwaliteit van het sportaanbod (software) verder te ontwikkelen.

De gemeente Assen heeft met ASA 'goud' in handen als gaat om ambitie en bereidheid doelen te bereiken op het gebied van sport en bewegen in Assen. De inwoners van Assen zijn klaar om van sport in Assen een succes te maken. Er ligt een sportakkoord met een breed gedragen ambitie en met plannen op diverse thema's. Maar de inwoners kunnen dit niet alleen. Om de ambities uit het ASA te realiseren zal de *gemeente als facilitator en partner* een belangrijke rol spelen. Indien het niet haalbaar blijkt om net als in de referentiegemeenten te investeren in een sterk team met buurtsportcoaches en een organisatie die het realiseren van de ambities coördineert, dan is het verstandig om het ambitieniveau in Assen bij te stellen en als ASA te gaan voor scenario 1 of 2.

We wensen de regiegroep en alle andere betrokkenen bij sport en bewegen in Assen veel succes met de verdere ontwikkeling van Assen als sportstad!

SportDrenthe, maart 2022

INHOUD

MANAGEMENTSAMENVATTING.....	1
INHOUD	5
1. AANLEIDING	6
ASSEN SPORTSTAD	6
OPDRACHT	7
2. HOE SPORT ASSEN.....	8
SPORTDEELNAME.....	8
SPORTINFRASTRUCTUUR.....	9
GEZONDE STAD	10
WAARDE VAN SPORT EN BEWEGEN.....	11
VERGELIJKING MET REFERENTIEGEMEENTEN	12
CONCLUSIES EN OPGAVEN.....	14
3. SPORTIEVE IDENTITEIT.....	15
DIT WIL ASSEN	15
TOEKOMST	15
SPORTIEF KAPITAAL	16
EEN LEVEN LANG SPORT EN BEWEGEN	19
4. VAN AMBITIE NAAR ACTIE.....	20
AMBITIE.....	20
SOFTWARE: SPORTIEF KAPITAAL VOOR IEDERE INWONER	21
ORGWARE: POSITIEVE SPORT- EN BEWEEGERVARINGEN.....	23
HARDWARE: EEN SPORTIEVE EN BEWEEGVRIENDELIJKE BUURT.....	24
BELEID EN MIDDELEN.....	25
5. SCENARIO'S VOOR ASSEN SPORTSTAD	28
SCENARIO 1 = SPORTRAAD	28
SCENARIO 2 = AANJAGER	29
SCENARIO 3 = PROGRAMMA	29
SCENARIO 4 = SPORTBEDRIJF	30
DE ROL VAN DE GEMEENTE	30
6. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	32
CONCLUSIE.....	32
RANDVOORWAARDEN OP ORDE	32
UITVOERINGSPROGRAMMA ASSEN SPORTSTAD.....	33
ASSEN SPORTTEAM.....	34
GEMEENTE ALS FACILITATOR EN PARTNER	35
SLOTWOORD	37
BIJLAGE: METHODISCHE VERANTWOORDING	38

1. AANLEIDING

Op 29 juni 2018 werd het Nationaal Sportakkoord, met de fraaie ondertitel 'sport verenigt Nederland' ondertekend. Ver voordat vanuit dit nationaal akkoord werd bedacht dat de uitvoering van dit akkoord via lokale sportakkoorden zou kunnen verlopen, was in Assen al het idee geboren om voor een lokaal sportakkoord te gaan. Een initiatiefgroep vanuit de Asser sport ontstond en ging aan de slag met het formuleren van ambities die passen bij Assen. Anderhalf jaar na de ondertekening van het Asser Sportakkoord is er veel gebeurd, maar is het vooral ook tijd voor een volgende stap. Tijd voor een strategische koers voor de Asser sport met een stip op de horizon voor 2030.

ASSEN SPORTSTAD

Het Asser Sportakkoord (ASA) kent sterke wortels binnen de Asser sport. Sportverenigingen, evenementen, onderwijs, zorg en nog veel andere partijen bouwden mee aan het formuleren van ambities (dit wil Assen) en een werkwijze (zo gaan we het doen) waarmee een sterk sport en een vitaal Assen wordt nagestreefd. Op 20 september 2020 vond een feestelijke ondertekening plaats en schaalden maar liefst honderd partners zich achter het akkoord.

Onder de noemer Assen Sportstad wordt invulling gegeven aan de uitvoering van het ASA. De gemeenschappelijke ambitie is:

"Sportstad Assen stimuleert dat iedere inwoner, die dat wil, op eigen niveau kan sporten en bewegen. Assen is een gezonde stad waar iedereen, maar dan ook echt iedereen zich maximaal kan ontwikkelen. Een stad om trots op te zijn."

Vanuit de netwerkorganisatie Assen Sportstad is er een start gemaakt met de uitvoering van het ASA. Er is een bestuurlijke regiegroep gestart met vertegenwoordigers vanuit de gemeente, Vaart Welzijn en de Asser sport. Mede dankzij de sportakkoordmiddelen vanuit het Rijk en een bijdrage van de gemeente is er een programmabureau ingericht dat de dagelijkse uitvoering coördineert. Daarbij is stevig ingezet op communicatie, waarbij het sportloket www.assensportstad.nl is ontwikkeld en ook verschillende sociale media worden benut. Om van ambitie naar uitvoering te gaan zijn er themagroepen ingericht waarbij betrokkenen zijn aangehaakt die veelal betrokken waren bij de totstandkoming van het ASA. Deze groepen bestaan uit thematrekkers, aanvoerders, spelers en supporters. Mensen vanuit de Asser sport en andere betrokkenen die samen proberen initiatieven te ontplooiën die bijdragen aan de geformuleerde ambities.

Van ambities naar resultaten komen is niet eenvoudig. Net als bij veel andere sportakkoorden is ook Assen Sportstad bezig met een zoektocht hoe hier optimaal invulling aan gegeven kan worden. Wat is onze rol in relatie tot de bestaande rollen van gemeente, sportaanbieders en andere stakeholders? Soms is er onvrede of onbegrip tussen de verschillende partijen. Worden er binnen de verschillende betrokken partners wel de juiste keuzes gemaakt om de beoogde gezamenlijke ambities waar te maken? De coronapandemie heeft het komen tot concrete uitvoering niet eenvoudiger gemaakt. Voor samenwerking is vertrouwen nodig en dat is lastiger te ontwikkelen vanaf een computerscherm. Ook hebben de coronamaatregelen regelmatig de praktische uitvoering belemmerd. Sommige themagroepen hebben al concrete resultaten kunnen boeken, andere themagroepen hebben meer moeite.

Al met al is de behoefte ontstaan om een strategische koers voor de Asser sport te formuleren. Om eens met ogen van buitenaf, vanuit een positief kritische bril, naar de Asser sport te kijken. Om te analyseren hoe de Asser sport ervoor staat ten opzichte van andere gemeenten. Hoe alle betrokken partijen kijken naar de toekomst van de Asser sport en Assen Sportstad. Om te komen tot een stip op

de horizon (waar willen we naar toe), mogelijke scenario's voor de uitvoering (hoe zouden we dit moeten organiseren) en concrete adviezen om aan de slag te gaan (wat gaan we doen).

OPDRACHT

Om de ambities van het ASA te kunnen realiseren is de behoefte ontstaan om een aangescherpte strategische koers te ontwikkelen voor Assen Sportstad met de volgende doelstellingen:

- Scherpe analyse van de feiten en cijfers van de huidige sport- en beweeginfrastructuur;
- duiding van de huidige situatie in vergelijking met relevante andere gemeenten;
- een gedragen beeld vanuit de stakeholders op deze huidige situatie;
- integrale kijk op sport en bewegen gerelateerd aan de belangrijkste maatschappelijke en sportieve ontwikkelingen;
- vanuit de huidige situatie en een scherpe toekomstvisie komen tot een strategische koers voor Assen Sportstad, die uitgewerkt wordt tot concrete plannen voor de uitvoering;
- advies ten aanzien van scherp geformuleerde ambities en doelstellingen, een doelmatige uitvoeringsorganisatie en inbedding in het sport- en beweegbeleid in Assen.

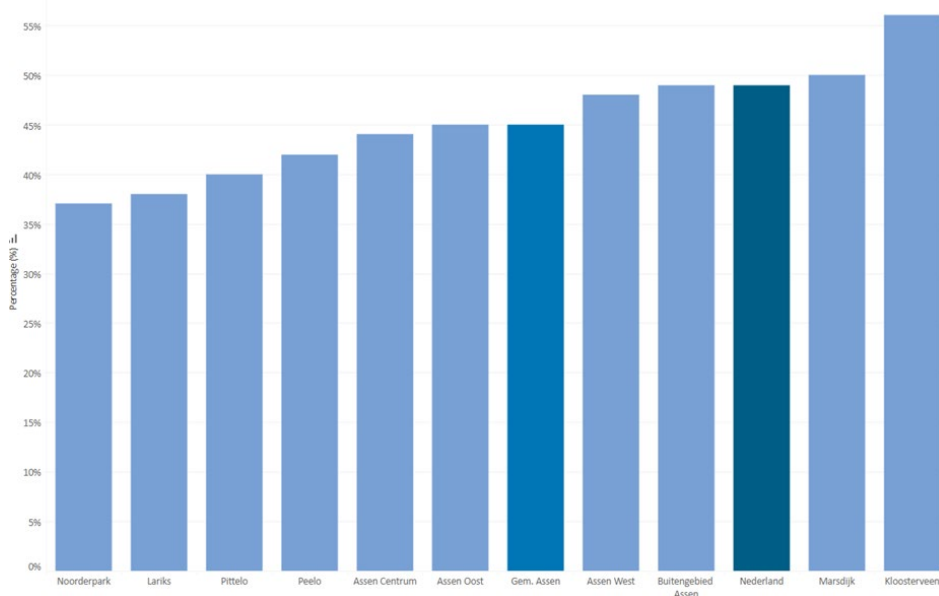
2. HOE SPORT ASSEN

Assen kent een rijke historie als het gaat om sport op het hoogste niveau. Met het TT Circuit is Assen natuurlijk het motorsport centrum van Nederland. Niet alleen de Dutch TT, Superbikes en Truckstar vinden jaarlijks plaats. Assen is ook de gastheer geweest van de A1GP, MXoN, de inhuldiging van TeamNL na de Olympische Spelen en zelfs de La Vuelta (de Ronde van Spanje). Met Sudosa is in Assen volleybal op een hoog niveau te zien en deze ambitieuze vereniging heeft al vele volleybalinternationals afgeleverd. Assen kent daarnaast vele voetbalverenigingen waarbij met name ACV en Achilles '94 goede prestaties geleverd hebben in de top van het amateurvoetbal. Daarnaast vonden in het verleden op de ijsbaan, in de Bonte Wever en de TT Hal diverse sportevenementen plaats. Met het Regionaal Wielercentrum beschikt Assen over een unieke sportlocatie in Noord-Nederland en verschillende wielerevenementen doen met enige regelmaat Assen aan. Ook de aangepaste sport heeft in Assen altijd hoog in het vaandel gestaan. In 1990 vonden hier het Wereldkampioenschap en Spelen voor gehandicapten plaats, in 2006 het WK Atletiek voor gehandicapten en in 2011 het WK CP-voetbal.

Een sportstad laat zich echter niet alleen definiëren door topprestaties van unieke talenten of aansprekende evenementen. Een hoge sportdeelname, een rijk verenigingsleven, een sterke sportinfrastructuur, een hoge betrokkenheid en een sterke sportcultuur zijn net zo belangrijk. In deze 'startfoto' zetten wij de belangrijkste kerncijfers in perspectief. Het geeft een beeld van sterke punten en knelpunten van de Asser sport en schetst de opgaven waar de Asser sport een bijdrage aan kan leveren.

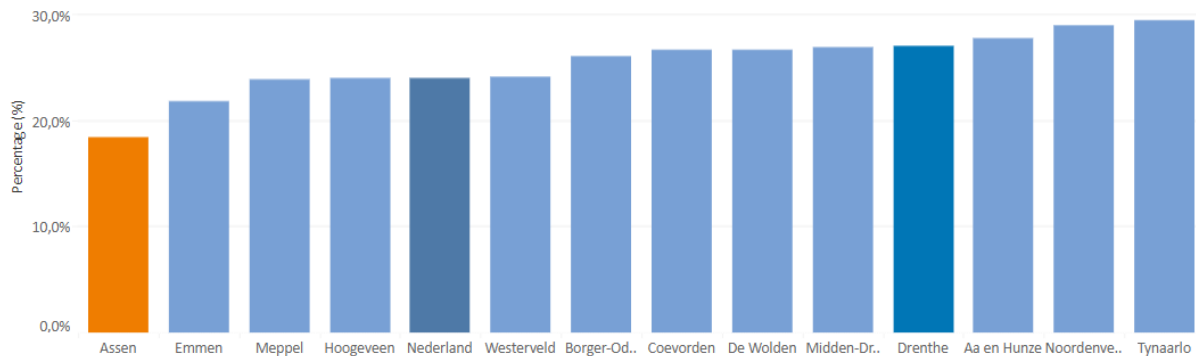
SPORTDEELNAME

De kerncijfers vanuit de gezondheidsmonitor (GGD, 2020) laten zien dat 45% van de Assenaren *wekelijks deelneemt* aan sportactiviteiten (figuur 1). Dit percentage ligt ongeveer op het Drents gemiddelde, maar is wel lager dan het landelijk gemiddelde. Ook in vergelijking met vijf andere gemeenten in de benchmark komt Assen hierin gemiddeld voor de dag. Wel vallen direct de grote verschillen in sportdeelname op tussen de 'nieuwe wijken' als Kloosterveen en Marsdijk en een aantal 'oude wijken'. Dit is in lijn met het landelijk beeld dat in wijken waar mensen met een lagere sociaal-economische positie wonen er significant minder deelgenomen wordt in sport.



Figuur 1: Wekelijkse sportdeelname op wijkniveau, 2020

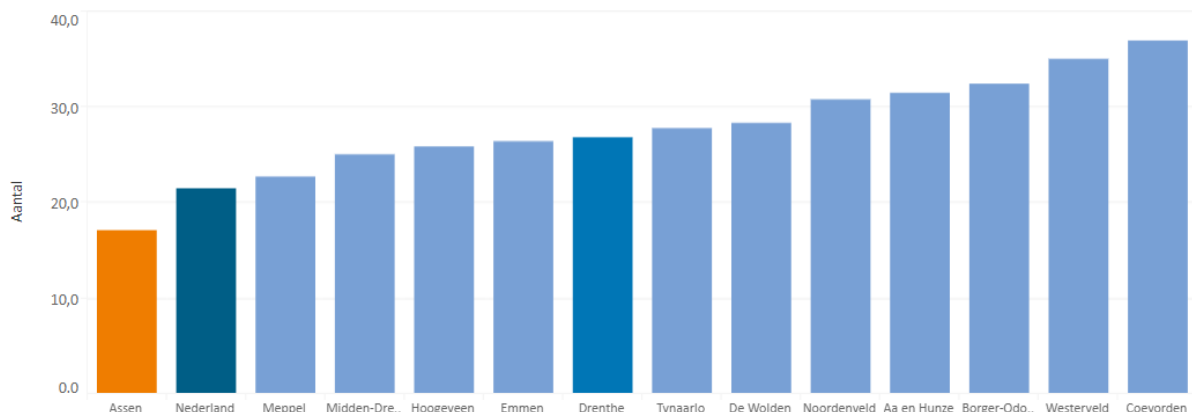
Opvallend in de sportdeelname cijfers is dat Assen laag scoort op *clublidmaatschap* (figuur 2). Er zijn relatief weinig Assenaren lid van een sportvereniging (18,4%), zeker in vergelijking met andere Drentse gemeenten, waar dit percentage veelal boven het landelijk gemiddelde ligt. Wel zijn er relatief veel Assenaren lid van een fitnesscentrum (22%) of doen individueel of zelfgeorganiseerd aan een sport als hardlopen (13%). Waar de verenigingssport relatief lage deelname scoort, is de anders georganiseerde sport juist bovengemiddeld ontwikkeld in Assen.



Figuur 2: Clublidmaatschap per Drentse gemeente, 2020

SPORTINFRASTRUCTUUR

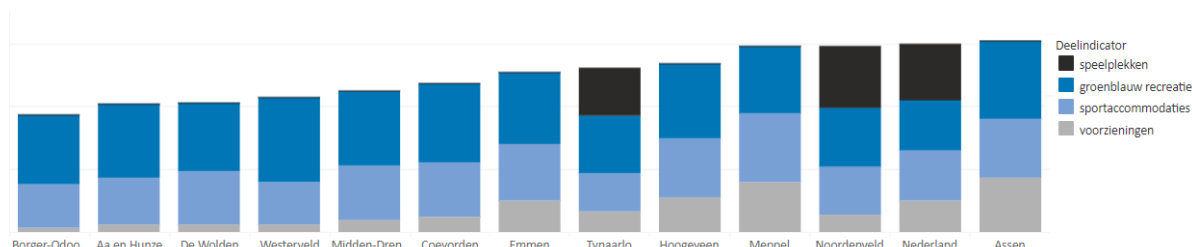
Het aantal sportaccommodaties voor de georganiseerde sport per inwoner is in Assen relatief laag ten opzichte van Drents en Nederlands gemiddelde (figuur 3). Deze gegevens zeggen overigens niks over de kwaliteit van deze accommodaties. Assen is een relatief compacte gemeente en de gemiddelde afstand die inwoners moeten reizen om te kunnen sporten is minder ver dan het Drents gemiddelde. Onderzoek van Hoekman (2018) laat zien dat een grote diversiteit aan sportaccommodaties in de nabijheid bijdraagt aan de deelname. Met een aantal sportparken, sporthallen en gymzalen verspreid over de stad lijkt Assen aan deze randvoorwaarde te voldoen.



Figuur 3: Aantal sportaccommodaties per 10.000 inwoners, 2020

Met de invoering van de nieuwe omgevingswet wordt de relatie tussen fysieke omgeving en sport- en beweegdeelname steeds vaker gelegd. De gemeente Assen presenteerde onlangs de 'Visienota Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten' waarin gepresenteerd wordt hoe sportieve ontmoetingsplekken nog sterker moeten gaan bijdragen aan de gezondheid van de inwoners en de

leefbaarheid van de stad. Maar Assen scoort ook in de huidige situatie al hoog als het gaat om beweegvriendelijke inrichting van de openbare ruimte (figuur 4). Met name de nabijheid van voorzieningen, zoals scholen en supermarkten, waardoor mensen eerder geneigd zijn daar lopend of fietsend naartoe te gaan, valt op. Verder beschikt Assen over veel parken en water dat geschikt is voor recreatief gebruik. Dit zou in relatie kunnen staan tot de hoge individuele en zelfgeorganiseerde sportdeelname. Ten slotte beschikt Assen wel degelijk over speelplekken, maar niet over de specifieke typen playgrounds die in deze indicator worden meegenomen.



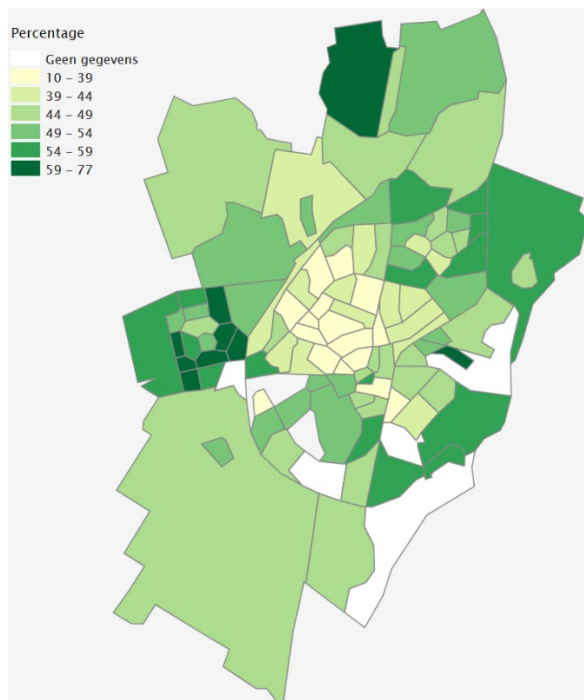
Figuur 4: Beweegvriendelijke omgeving, 2020

Naast de harde sportinfrastructuur (accommodaties en andere faciliteiten) is vooral de zachte infrastructuur (sportaanbieders, buurtsportcoaches, samenwerking) essentieel in het verhogen van de sportdeelname en het optimaal benutten van de kracht van sport. Met 104 sportclubs is er genoeg te kiezen in Assen, er zijn veel verschillende sporten te beoefenen en door de compactheid van Assen is het aanbod meestal redelijk nabij. Er zijn ongeveer 20 sportclubs die ook een aanbod hebben voor aangepaste sporters. Tijdens de coronapandemie hebben zowel commerciële sportaanbieders, sportverenigingen als sportevenementen een zware periode gehad. Aanwas van leden in de jongste leeftijd is wat gestokt en sommige vrijwilligers hebben een andere invulling van hun vrije tijd gevonden. Voor veel sportaanbieders vraagt het veel energie om alles weer tot leven te brengen. Specifieke clubondersteuning, zoals in veel gemeenten wordt ingezet in deze fase, is in Assen nauwelijks beschikbaar.

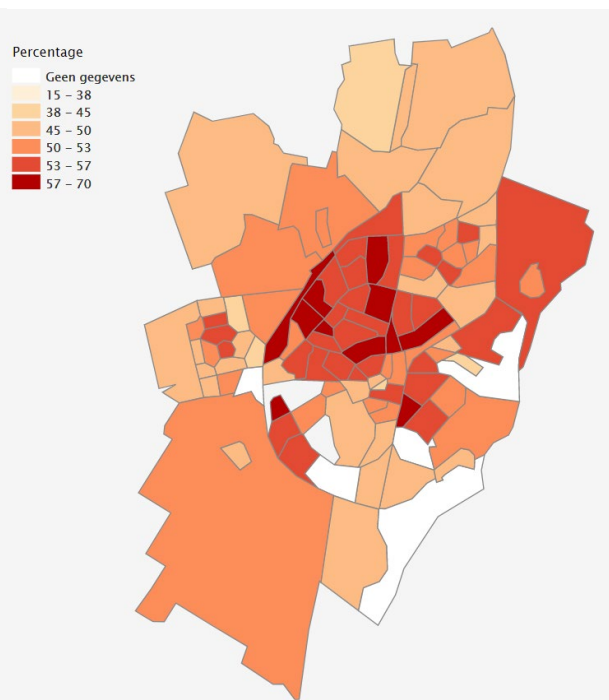
GEZONDE STAD

Wie breder kijkt dan alleen sportdeelname en -infrastructuur ziet dat Assen ook een gemeente is die gezondheid en vitaliteit hoog in het vaandel heeft staan. Met 79% van de inwoners die de eigen gezondheid als (zeer) goed ervaart, scoort Assen hoog, zowel binnen Drenthe als in vergelijking met benchmarkgemeenten. Met 50% van de inwoners dat voldoet aan de beweegrichtlijnen scoort Assen ook gemiddeld. Toch is ook op het thema gezondheid te zien dat op wijk- en buurtniveau er grote verschillen zijn. Het aantal mensen met overgewicht en obesitas stijgt ook in Assen nog steeds. Juist in de wijken waar de sportdeelname laag is, is het percentage bewoners met overgewicht hoog (figuur 5, 6). Laag inkomen, werkloosheid, sociale problematiek, fysieke of mentale gezondheidsproblemen en je niet welkom voelen staan allen in een complexe relatie tot elkaar.

Van de inwoners van Assen voelt 46% zich wel eens eenzaam en 10% ervaart (zeer) ernstige eenzaamheid. Vooral voor Drentse begrippen zijn dit hoge percentages. Sport en bewegen dragen niet alleen bij aan de lichamelijke gezondheid en dagelijks functioneren, maar ook aan mentaal welbevinden, zingeving, meedoen en kwaliteit van leven (Huber, 2011). Juist aan mentaal welbevinden en sociale ontmoeting kan sport en bewegen een bijdrage leveren.



Figuur 5: Wekelijkse sportdeelname, 2020



Figuur 6: Overgewicht, 2020

WAARDE VAN SPORT EN BEWEGEN

Het deelnemen aan sport en bewegen is niet alleen een fijne vrijetijdsbesteding, het heeft ook een positieve bijdrage aan de gezondheid en welzijn van de deelnemer en zorgt voor een positieve impact op de samenleving. De *gezondheidswaarde* van sport en bewegen, ondanks de kosten van een blessure die zo nu en dan optreedt, is groot. De besparing op zorgkosten, toename in kwaliteit van leven, meer gezonde levensjaren, afname van ziekteverzuim en toename van arbeidsproductiviteit zorgt per persoon die aan de beweegrichtlijn gaat voldoen, voor een waarde van € 34.000 tot € 75.000 in de levensloop¹. Dit is nog exclusief de bijdrage aan mentaal welzijn en veerkracht die sport en bewegen kan opleveren en die sinds de coronapandemie steeds meer aandacht krijgt.

Lastiger te becijferen is de *sociaal-maatschappelijke waarde* die sport en bewegen toevoegt aan de samenleving. Het plezier, de sociale ontmoetingen en de opvoedende waarde wordt door veel onderzoekers onderkend. Het draagt bij aan het tegengaan van schooluitval en criminaliteit onder jeugd. Maar we hebben tijdens de pandemie ook gezien welke belangrijke rol sport speelt in het tegengaan van eenzaamheid. Sport is een positief middel dat gebruikt kan worden om de maatschappelijke participatie van kwetsbare inwoners en buurten te verbeteren.² De sociale- en gezondheidswaarde komen samen in de positieve gezondheidsgedachte die door Vaart Welzijn wordt ingezet. We moeten echter ook de kracht van de sociale basis die sportclubs bieden niet onderschatten, deze sociale ontmoetingsplekken spelen al een enorm belangrijke verbindende rol in de samenleving, maar hier is met een beetje hulp nog veel meer uit te halen.

¹ Peters, N., Gerretsen, B. & Geijssen, T. (2021). *De sociaaleconomische waarde van sporten en bewegen*. Rotterdam: Ecorys.

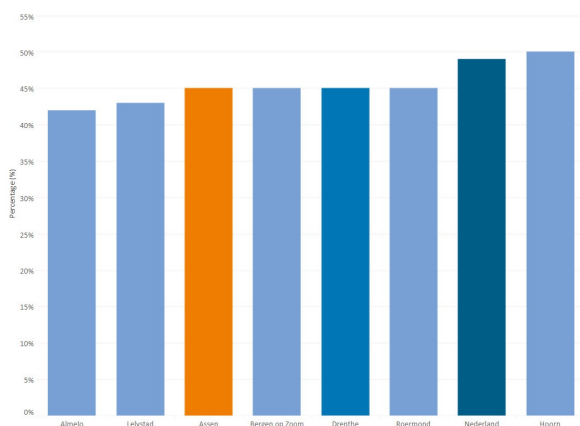
² Misener, L., & Schulenkorf, N. (2016). Rethinking the social value of sport events through an asset-based community development (ABCD) perspective. *Journal of Sport Management*, 30(3), 329-340.

Sport vertegenwoordigt ook een grote *economische waarde*, zeker in Assen. In 2017 becijferden ZKA Consultants dat de economische impact van het TT Circuit jaarlijks een kleine € 90 miljoen bedraagt voor Assen. Sectoren als horeca, vervoer, detailhandel en beveiliging danken veel van hun inkomsten aan de activiteiten op het circuit. Sportclubs die op een hoog niveau spelen en (breedte)sportevenementen van iets kleinere schaal dragen echter ook bij aan de lokale economie, de levendigheid van de stad en de uitstraling die Assen heeft op potentiële bezoekers. De rol van sport in de profilering van Assen zou groter kunnen zijn dan wat deze op dit moment is.

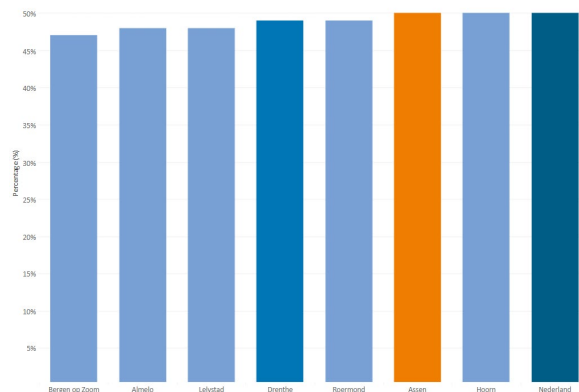
Elke euro die in sport en bewegen wordt geïnvesteerd levert de samenleving € 2,50 op³. Deze *social return of investment* laat zien dat een investering in sport en beweging een directe investering is in de samenleving.

VERGELIJKING MET REFERENTIEGEMEENTEN

Om nog betere duiding te kunnen geven aan 'hoe sport Assen' is er een benchmark gemaakt ten opzichte van een aantal gemeenten van vergelijkbare omvang, bevolkingsopbouw en sociaaleconomische status. Uit deze benchmark wordt duidelijk dat referentiegemeenten kampen met vergelijkbare vraagstukken als gezondheidsverschillen tussen bevolkingsgroepen en een grote groep inwoners die (nog) niet deelneemt aan sport en bewegen (figuur 7, 8). Thema's als eenzaamheid en mentale veerkracht spelen in deze gemeenten misschien nog wel steviger dan in Assen. En ook in deze gemeenten is het clublidmaatschap aan het dalen en wordt er steeds meer individueel gesport.



Figuur 7: Wekelijkse sportdeelname, 2020



Figuur 8: Voldoen aan beweegrichtlijnen, 2020

De interviews binnen de benchmark laten ons zien dat er in de referentiegemeenten gericht beleid gevoerd wordt dan in Assen. De kadernota sport en bewegen in Assen is in 2016 verlopen, in de referentiegemeenten zijn deze actueler of zelfs zeer recent nog geactualiseerd. Dit heeft onder meer te maken met de beleids capaciteit die binnen deze gemeenten beschikbaar is om op het thema sport en bewegen beleid te voeren. In Assen gaat dit om ongeveer 0,5 fte, terwijl dit bij referentiegemeenten om 1,0 - 2,0 fte gaat. Op het gebied van sportaccommodaties zijn er twee opties: de gemeente of een geprivatiseerd sportbedrijf voeren hier regie op. Beide opties kunnen prima functioneren, geprivatiseerd lijkt niet per se veel efficiënter. Wel is het onverstandig om

³ Rebel Groep (2019). *De Social Return On Investment (SROI) van sport en bewegen*. In opdracht van Kenniscentrum Sport en Bewegen.

privatiseringen door te voeren als bezuinigingsoperatie. Dit gaat op termijn vaak ten koste van de kwaliteit van de faciliteiten.

Een groot verschil is wel zichtbaar bij de inzet van de buurtsportcoaches en de uitvoering en activering van het sport- en beweegbeleid. Of deze buurtsportcoaches nu in dienst zijn bij de gemeente of een private organisatie (sportbedrijf, provinciale sportservice of zelfs het zwembad), in alle gevallen positioneren zij zich als een team dat zich richt op sport en bewegen, waarbij elke buurtsportcoach een specifieke doelgroep of opdracht heeft. Dit is vergelijkbaar met bijvoorbeeld [Meppel Actief](#), [Sportief Hogeveen](#) en [Actief in Emmen](#). In Assen zijn de buurtwerkers sport onderdeel van een wijkteam en zijn een aantal buurtsportcoaches elders werkzaam, zonder gezamenlijk als sportteam zichtbaar te zijn.

Als het gaat om de investering in sport geven gemeenten in Nederland gemiddeld € 59,- per inwoner uit. In Assen ligt deze investering lager dan gemiddeld. Sport- en beweegfaciliteiten in de openbare ruimte zitten overigens niet in deze cijfers. Wel valt op dat in Assen de investering in sportaccommodaties goed vergelijkbaar is met referentiegemeenten, maar dat vooral de structurele inzet in uitvoering en activering van sportbeleid relatief klein is.

	ASSEN	ALMELO	BERGEN OP ZOOM	HOORN	LELYSTAD	ROERMOND
Sportaccommodaties	Gemeente	Sportbedrijf	Gemeente	Gemeente/ Optisport	Sportbedrijf	Gemeente
Buurtsportcoaches	<i>Vaart Welzijn</i>	<i>Sportbedrijf Almelo</i>	Zwembad De Schelp: <i>De Fitfabriek</i>	Gemeente/ provinciale sportservice: <i>Hoorn Beweegt!</i>	<i>Sportbedrijf Lelystad</i>	Gemeente <i>Sportservice Roermond</i>
Sportraad of sportkoepel	-	Almelose sportraad	-	Hoorns Sport-collectief	Sport-platform Lelystad	Sportraad Roermond
Thema's uitvoering sportbeleid	Buurtwerk Inclusief Wieler-centrum Events	Gezondheid Onderwijs Aanbod Clubonderst. Events Talent	Onderwijs Regisseur Clubonderst.	Sport-stimulering naar leeftijd groepen	Jeugd Volwassen Ouderen Inclusief	Ouderen Sportkeuze Sociaal domein
Beschikbare middelen	€ 3.196.000	€ 5.017.000	€ 3.200.000	€ 6.121.000	€ 3.950.000	€ 3.983.000
Uitgaven sport per inwoner	€ 46,44	€ 68,60	€ 47,40	€ 83,14	€ 49,49	€ 67,78

Tabel 1: Benchmark met referentiegemeenten (cijfers op basis van gemeentebegrotingen)

CONCLUSIES EN OPGAVEN

Conclusies	Opgaven
• Wekelijkse sportdeelname en voldoen aan beweegrichtlijnen scoort Assen gemiddeld. • Grote verschillen tussen wijken. • Clublidmaatschap is relatief laag. • Individuele sporten zijn populair. • Assen is compact met relatief weinig sportaccommodaties, veel groen en voorzieningen nabij. • Beleid- en uitvoeringscapaciteit op sport is beperkt.	• Verkleinen van gezondheidsverschillen in en tussen de verschillende wijken. • Terugdringen van eenzaamheid die in Assen relatief hoog is. • Mentale veerkracht, weerbaarheid en welbevinden vergroten bij inwoners. • Versterken van de organisatie van de sport in Assen op het gebied van professionele inzet, financiële investeringen en de wijze waarop het georganiseerd wordt.

3. SPORTIEVE IDENTITEIT

Assen is een echte familiestad. De nog steeds groeiende bevolking bestaat uit relatief veel kleine kinderen, weinig jongeren en studenten, maar een grote groep inwoners van middelbare leeftijd. Het is een compacte stad met veel groen, goed onderwijs en leefbare wijken. Assen wil een sociale stad zijn, waar iedereen mee mag en kan doen, mensen oog hebben voor elkaar en waar veel te doen is. Ook is Assen een zorgstad, veel mensen werken in de zorgsector en verbindingen naar dit domein zouden kansen kunnen opleveren voor de sport. De sport levert al een belangrijke bijdrage aan wat Assen is, maar zou van nog grotere betekenis kunnen zijn voor wat Assen zou kunnen zijn. We gaan op zoek naar de sportieve identiteit van Assen als sportstad en hoe deze zich zou kunnen doorontwikkelen.

DIT WIL ASSEN

Sport- en beweegdeelname maakt voor veel mensen een steeds belangrijker onderdeel uit van de persoonlijke identiteit. Het lidmaatschap van een sportclub, een persoonlijke sportprestatie op welk niveau dan ook, de deelname aan een evenement, de mensen waar je de sport samen mee beleeft, het draagt allemaal bij aan het gevoel om ergens bij te horen. Sport geeft betekenis.

Uit de gesprekken met het Asser sportveld destilleren wij een Asser sportidentiteit op basis van een viertal kernwaarden:

- *Inclusief.* Ongeacht achtergrond, ongeacht niveau, iedere inwoner die wil meedoen, moet mee kunnen doen en iedere inwoner zou zich welkom moeten voelen.
- *Vitaal.* Sport draagt bij aan de positieve gezondheid van onze inwoners. Niet alleen aan een actieve en gezonde leefstijl, maar ook aan mentaal welbevinden, meedoen, betekenisgeving en kwaliteit van leven.
- *Ontwikkeling.* Sport is een levensles. Iedere sporter zou de kans moeten krijgen zichzelf te ontwikkelen als sporter, maar ook als mens.
- *Trots.* Assen is een stad die veel te bieden heeft, maar dit wordt nog niet altijd volmondig uitdragen. De Asser sport wil graag dat iedere Assenaar zich trots voelt op wat het te bieden heeft op het gebied van sport en bewegen.

Er is nog steeds een grote groep Assenaren die misschien wel zou willen sporten, maar die het (nog) niet lukt om structureel mee te doen. De ambitie is om barrières te slechten en om te zorgen dat er voor iedere inwoner wat te doen is dat bij hem of haar past. Het gaat om een divers en kwalitatief goed aanbod. Maar het gaat ook om zichtbaarheid en erkenning voor de Asser sport vanuit andere domeinen. Sport doet ertoe in Assen en draagt bij aan een sociaal, gezond, leefbaar en aantrekkelijk Assen.

TOEKOMST

Niemand kan de toekomst voorspellen, maar ons inleven in wat de toekomst zou kunnen brengen kan ons wel helpen beter te anticiperen op wat er komen gaat. De grote maatschappelijke trends raken vanzelfsprekend ook de sport en hebben nu al invloed op de richting waarin de sport zich beweegt. In het ontwikkelen van een sterke Asser sportidentiteit is het belangrijk om voorbereid te zijn op hoe de toekomst ons mogelijk gaat uitdagen en wat de toekomst ons mogelijk gaat brengen.

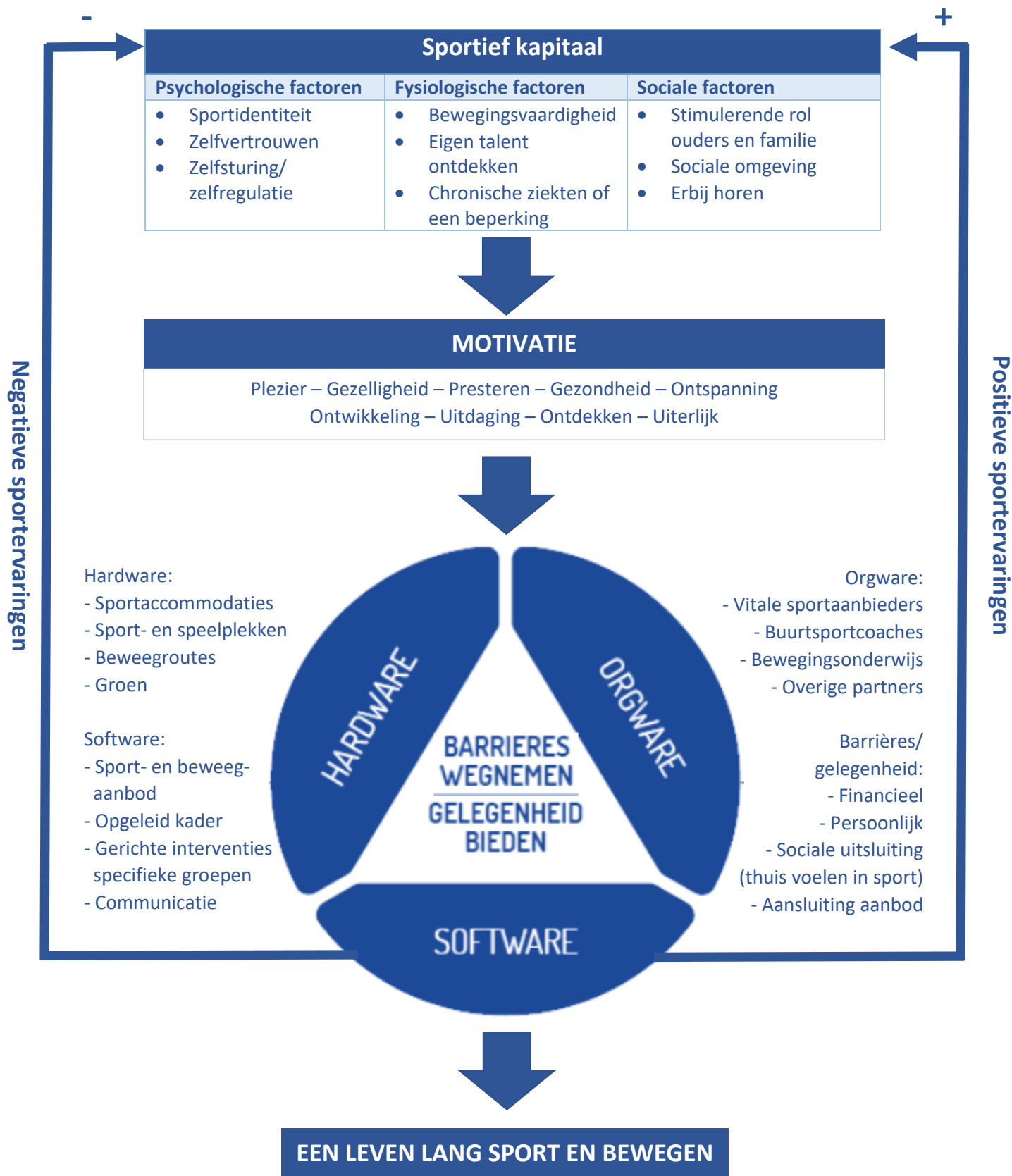


In de snel veranderende onzekere en complexe wereld van vandaag komen tegenstrijdigheden steeds vaker voor (figuur 9). Demografische veranderingen zijn ingewikkeld voor veel sportclubs, maar bieden tegelijkertijd ook kansen om nieuwe groepen te betrekken. Door de digitale revolutie zitten we steeds meer, maar het inzetten van deze technologie kan ook helpen om de betrokkenheid van jongeren bij de sport te vergroten. We willen steeds meer vrijheid ervaren in onze sportdeelname, maar tegelijkertijd snakken we ook naar meer sociale ontmoeting. Deze tegenstrijdigheden maken dat ondernemen en besturen in de sport geen eenvoudige opgave is. Des te meer aanleiding om hierin samen te werken en samen deze uitdagingen aan te gaan.

In de toekomst zal het *belang* van sport en bewegen voor de samenleving alleen maar toenemen. Of het nu gaat om onze gezondheid, betekenisgeving, sociale ontmoeting, duurzame mobiliteit of persoonlijke ontwikkeling, sport en bewegen doet ertoe. Tegelijk zullen de *grenzen vervagen* van wat sport is. In urban sports vervagen de grenzen tussen sport en cultuur. In e-sports vervagen de grenzen tussen gaming en sport. De grenzen tussen verenigingen en commerciële sport vervagen. De grenzen tussen individueel en (digitaal) samen sporten vervagen. Voor sommige doelgroepen helpt het zelfs om sport geen sport te noemen. De grenzen tussen sport en bewegen vervagen dus ook. Om in dit sportlandschap, dat sterk in ontwikkeling is, vooruitgang te boeken, kan het helpen om te denken vanuit de levensloop van de (potentiële) sporter.

SPORTIEF KAPITAAL

De motivatie om mee te doen in sport en bewegen komt voort uit het *sportief kapitaal* van het individu (figuur 10). In dit sportief kapitaal spelen psychologische factoren, fysiologische factoren en sociale factoren gezamenlijk een rol in de motivatie die een individu ontwikkelt om mee te doen. Van jongs af aan ontstaan er verschillen in dit sportief kapitaal. Kinderen die door hun ouders gestimuleerd worden om deel te nemen aan sport en bewegen ontwikkelen meer bewegingsvaardigheden, maar ontwikkelen over het algemeen ook meer zelfvertrouwen en sportidentiteit. Deze sportieve verschillen worden over het algemeen alleen maar groter door positieve sportervaringen die kinderen en jongeren met veel sportief kapitaal opdoen, tegenover vaker negatieve sportervaringen van de groep met weinig sportief kapitaal. De 'batterij' met sportief kapitaal wordt gevuld door positieve sportervaringen. Hoe meer deze gevuld wordt, hoe groter de kans dat iemand een leven lang blijft sporten en bewegen.



Figuur 10: Sportief kapitaal model

Sportdeelname is hiermee geen eenvoudige kwestie van vraag en aanbod, het is een complex samenspel tussen alle partners die erbij betrokken zijn. Van jongs af aan sportief kapitaal opdoen gebeurt in verschillende contexten: bij de sportclub, bij de kinderopvang en in het bewegingsonderwijs, maar ook door buiten te spelen in de buurt. Naarmate we ouder worden zullen *sport- en beweegmotieven* veranderen en hiermee ook de verwachtingen die we hebben bij het aanbod. Hoe diverser het sport- en beweegaanbod (*gelegenheid*) is binnen een gemeente, hoe groter de kans dat iedere inwoner iets kan vinden dat bij hem of haar past. Het is een samenspel tussen de juiste faciliteiten (*hardware*), organisaties die het sporten organiseren (*orgware*) en een kwalitatief goed aanbod dat aansluit bij de behoeften (*software*).

Mensen met een lager opleidingsniveau, minder financiële mogelijkheden, fysieke of mentale beperking, chronische ziekte, ernstig overgewicht, migratieachtergrond en ook ouderen doen gemiddeld minder mee in sport en bewegen. Om dit patroon te doorbreken zou er gewerkt moeten worden aan: 1) wegnemen van barrières die deze groepen ervaren om deel te nemen in het reguliere aanbod; 2) specifiek aanbod initiëren waar nodig; 3) een inclusieve sportcultuur waarin iedere deelnemer zich welkom voelt.

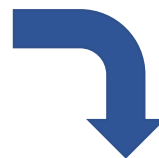
Vitale sportaanbieders, zowel sportverenigingen, sportevenementen als anders georganiseerde aanbieders, maken het verschil in het creëren van positieve sportervaringen. Een vitale sportvereniging ontwikkelt dankzij een goed opgeleid kader sportief kapitaal bij alle leden, zorgt met een positieve sportcultuur voor positieve ervaringen, ontwikkeld passend aanbod voor verschillende leeftijdsgroepen en zorgt voor een open cultuur waar je graag bij wilt horen. Gezamenlijk zorgen de sport- en beweegaanbieders ervoor dat er voor elke inwoner, van prestatiesporter tot gezelligheid sporter, een aansprekend aanbod is. De overige partners van Assen Sportstad spelen een belangrijke rol in het vitaliseren van het Asser sportlandschap. De gemeente als facilitator van sportieve én openbare ruimte, maar ook met alle activiteiten die vanuit sociaal beleid en sportbeleid mogelijk gemaakt worden. Onderwijs als aanjager van sportief kapitaal bij de jongste kinderen en jongeren, maar ook met hun pedagogische kennis. Maar ook partners actief in de kinderopvang, welzijn en zorg kunnen bijdragen aan een leven lang sport en bewegen voor alle inwoners van Assen.

Om een leven lang sport en bewegen voor iedere inwoner van Assen te realiseren zijn partners nodig die gedurende de hele levensloop positief blijven bijdragen aan het sportief kapitaal van de deelnemer en die aansluiten op de behoeften die de deelnemer in die levensfase heeft (figuur 11). Het ASA heeft ernaar gestreefd een brede coalitie te ontwikkelen waarin aandacht is voor aanbod in de verschillende levensfasen en voor kwetsbare inwoners met minder sportief kapitaal. Maatwerk is nodig om iedere inwoner erbij te betrekken, dit sluit uitstekend aan op de kernwaarden van het ASA.

EEN LEVEN LANG SPORT EN BEWEGEN

Baby's en peuters

- Vaardigheid en sportieve identiteit ontwikkelen
- Buitenspeel faciliteiten
- Peuterspeelzaal, kinderopvang



Basisschool leeftijd

- Bewegingsonderwijs
- Buitenschoolse opvang
- Zwemles
- Uitdagende sport- en beweegveldjes
- Sportvereniging



Jongeren en adolescenten

- Bewegingsonderwijs
- Buurtsport
- Urban sports, Esports
- Sportvereniging
- Andere sportaanbieders



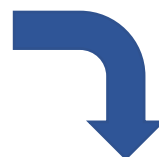
Jonge gezinnen

- Individueel in de openbare ruimte
- Sportevenementen
- Fitness
- Sportvereniging (35+) en met de kinderen



Middelbare volwassenen en vitale senioren

- Van sport naar bewegen
- Nieuwe activiteiten ontdekken
- Rust, ruimte en groen
- Sociale ontmoeting



Bewegende ouderen

- Old Stars
- Thuissport
- Kleine beweegmomenten



Figuur 11: Sport in de levensloop

4. VAN AMBITIE NAAR ACTIE

Samen met alle betrokkenen zijn er in het ASA op een zestal thema's ambities en doelstellingen geformuleerd. Uit de interviews blijkt dat er overlap tussen thema's zitten en dat sommige themagroepen worstelen om tot actie te komen. Daarnaast wordt er gezocht naar manieren om de verschillende thema's meer met elkaar te verbinden. Vanuit onze analyse (startfoto, benchmark) en interviews laten wij in dit hoofdstuk zien welke verbanden er zijn en hoe deze ambities omgezet kunnen worden in actie.

AMBITIE

De betrokkenen bij het ASA zijn trots dat het akkoord ontwikkeld is vanuit het initiatief en de betrokkenheid van vele inwoners en sportorganisaties in Assen. Zij hebben elkaar gevonden in de ambitie om iedere inwoner de kans te geven sportief en gezond te leven. De betrokkenheid vanuit de verschillende partners wordt in de interviews als wisselend ervaren. De verwachtingen van wat het ASA zou moeten opleveren lopen uiteen en het is onvoldoende duidelijk waar het *eigenaarschap* ligt en wie welke rol zou kunnen en moeten vervullen.

Ambitie: Iedere inwoner krijgt de kans om een leven lang te sporten en te bewegen in Assen.		
Software (bouwsteen 1): Sportief kapitaal ontwikkelen bij iedere inwoner van Assen	Orgware (bouwsteen 2): Positieve actieve en passieve sport- en beweegervaringen	Hardware (bouwsteen 3): Een sportieve en beweegvriendelijke omgeving
Assen SportTeam Een sterk sport team met daarin sportprofessionals die overstijgend aan de thema's samenwerken, verbindingen leggen en uitvoering geven aan de ambities en doelstellingen.		
Thema 1: <i>Van jongs af aan vaardig in beweging</i> Thema 2: <i>Inclusief en toegankelijk</i> Thema 6: <i>Assen, gezonde sportstad</i>	Thema 3: <i>Vitale aanbieders en positief sportklimaat</i> Thema 4: <i>Topsport en evenementen</i>	Thema 5: <i>Duurzame sportinfrastructuur</i>
Opgaven voor Assen 1) <i>Inclusief en sociaal vangnet</i> : iedereen doet mee qua werk, als vrijwilliger en in de vrije tijd 2) <i>Leefbare en groene wijken</i> : veilig, compact, ontmoetingsplek, voorzieningen dichtbij 3) <i>Dynamische stad</i> : voor inwoners en bezoekers een aantrekkelijke plek om te zijn		
Wie: Onderwijs, welzijn, zorg en fitness aanbieders	Wie: Sportverenigingen en -evenementen	Wie: Gemeente

Figuur 12: Bouwstenen en thematische opzet van het Asser Sportakkoord

Tijdens de gesprekken kwam de trots van het gedeelde eigenaarschap van het ASA en Assen Sportstad vaak naar voren. “Geweldig hoe we dit in Assen, samen blijven doen. Echt een mooi proces waar we trots op kunnen zijn. Laten we vooral concreet blijven aangeven waar behoefte aan is, wat nodig is en waarin gefaciliteerd kan worden, zodat we dit samen blijven doen.” De ambities die worden uitgesproken vanuit Assen Sportstad worden als zeer prettig ervaren, met als kanttekening “blijf ambitieus maar wel reëel.”

De betrokkenen hebben voldoende ideeën over hoe de ambities naar actie vertaald kunnen worden. “Probeer krachten te bundelen, zorg voor behapbare stappen en vier successen.” De zichtbaarheid waarvoor gekozen is wordt gewaardeerd: “We moeten nog duidelijker weten van elkaar waar we staan, waar we mee bezig zijn en vooral waar we elkaar kunnen vinden. Er is al zoveel moois aan initiatieven in Assen. Laten we de krachten bundelen en samen naar buiten treden.” Ook wordt de behoefte aan een sterke samenwerking tussen sportprofessionals benoemd als belangrijke voorwaarde. “Een team sport met professionals die alle betrokkenen bij het ASA kunnen ondersteunen bij het realiseren van hun ambities is nodig.” En er is vooral ook de oproep om de energie vast te houden om sport en bewegen in te zetten voor de opgaven in de stad.

De centrale ambitie is in het ASA vertaald naar zes thema’s en meerdere doelstellingen per thema. De kritiek vanuit de betrokkenen is dat de zes thema’s wel erg letterlijk de thema’s van het Nationaal Sportakkoord volgen en dat het niet altijd echt voelt als ‘iets van Assen.’ Ook wordt er genoemd dat het lastig is om op alle zes thema’s voldoende stakeholders te betrekken en voortgang te boeken. Wij zijn op zoek gegaan naar nog meer focus, die dicht tegen de ambities van de stakeholders die wij gesproken hebben ligt. Hierbij komen wij uit op de drie bouwstenen van het sportief kapitaal model: hardware, orgware en software. Bij elk van de bouwstenen zijn natuurlijke trekkers te vinden, organisaties die zich al op dagelijkse basis bezighouden met deze thema’s en eigenaarschap voelen. Het is vaak slimmer met themagroepen aan te sluiten bij overleggen en structuren die reeds bestaan. Thema’s binnen een bouwsteen vinden elkaar vaak al vrij goed, een team sport met professionals die zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen voor de hoofdambitie, zou kunnen zorgen voor afstemming tussen de verschillende bouwstenen.

SOFTWARE: SPORTIEF KAPITAAL VOOR IEDERE INWONER

Zoals de ‘startfoto’ laat zien zijn er ook in Assen behoorlijke sociaaleconomische verschillen tussen verschillende groepen inwoners en die worden duidelijk weerspiegeld in de deelname aan sport en bewegen. Deze verschillen werken ook door in ongewenste gezondheidsverschillen. Van jongs af aan sportief kapitaal ontwikkelen, vraagt een samenwerking tussen het onderwijs, welzijn, zorg en de sportclub als derde opvoedmilieu.

Het thema ‘*van jongs af aan vaardig in beweging*’ is al aangehaakt op het overleg tussen vakdocenten in het bewegingsonderwijs. Het bewegingsonderwijs in zowel het PO als VO zijn sterk in ontwikkeling. Het ontwikkelen van motorische vaardigheden, die bij veel kinderen helaas achteruitgaat, staat hoog op de agenda. Er loopt al een mooi initiatief om bij de allerjongsten met het nijntje Beweegdiploma aan de slag te gaan. De samenwerking tussen onderwijs en sportclubs als het gaat om het ontwikkelen van sportief kapitaal, blijft een uitdaging. Buurtsportcoaches zouden deze brug kunnen slaan en de kennis van het onderwijs als het gaat om breed motorische ontwikkeling en pedagogiek kunnen benutten binnen de sport. Maar andersom ook om de sportclub meer zichtbaar te maken binnen het bewegingsonderwijs om de doorstroming naar duurzame sportbeoefening te versterken. Deze brugfunctie tussen buurt, bewegingsonderwijs en sport wordt in Assen momenteel nauwelijks ingevuld.

Het thema *‘inclusief en toegankelijk’* staat bij veel organisaties in Assen, zowel binnen als buiten de sport, hoog op de agenda. De buurtwerkers sport van Vaart Welzijn zijn onderdeel van de buurtteams en zetten sport en bewegen in als middel om inwoners die in een kwetsbare situatie leven te helpen. Juist voor kwetsbare kinderen kan sport een belangrijk derde opvoedmilieu en uitlaatklep zijn. Maar ook voor volwassenen met meervoudige problematiek kan deelnemen aan sport en een plek vinden binnen een sportclub echt het verschil maken. Het gaat in hun werk niet alleen om het kennismaken met sport en bewegen door activiteiten te organiseren. Er is ook ruimte voor individuele begeleiding en het wegnemen van barrières om te kunnen participeren. Om financiële barrières weg te nemen zet de gemeente Assen het Jeugdfonds Sport & Cultuur in. De buurtwerkers sport proberen ook psychische en mentale barrières weg te nemen bij kwetsbare inwoners. Ook de twee inclusieve sportcoaches, werkzaam vanuit de organisaties Van Boeijen en Cosis, proberen kwetsbare inwoners, in dit geval met een fysieke of mentale beperking, aan het sporten te krijgen. Door een (te) kleine aanstelling is het lastig voor hen om echt het gezicht van dit thema te worden.

De themagroep *gezonde stad* kan aansluiten bij een breed netwerk aan organisaties die al ambities hebben op het thema actieve en gezonde leefstijl en een gezonde omgeving. Het ontwikkelen van een beweegprogramma en naschoolse activiteiten in het basisonderwijs, stimuleren van gezonde kantines en het beweegvriendelijk maken van de openbare ruimte zijn hier speerpunten. Daarnaast zou de themagroep graag aan de slag gaan met de veiligheid en aantrekkingskracht van de openbare ruimte. Denk aan verlichting, routes, maar ook aan een maatjesproject of fietscursussen. Los van het beweegvriendelijk maken van de openbare ruimte en de activering hiervan, ziet men ook kansen in het ontwikkelen van bedrijfssport. Sport in de pauze om weer op te laden draagt bij aan de gezondheid en productiviteit. Eventueel kunnen leegstaande sportaccommodaties overdag benut worden om samen met het bedrijfsleven sportprogramma's voor medewerkers te ontwikkelen.

In de interviews worden een actieve en gezonde leefstijl en *positieve gezondheid* door veel verschillende stakeholders als uitgangspunt benoemd. Vanuit de gemeente Assen wordt in de Visienota Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten gestreefd naar een beweegvriendelijke en uitnodigende omgeving. Ondanks dat uit de cijfers blijkt dat er relatief weinig sportaccommodaties zijn in Assen, mogelijk als gevolg van de compactheid van de stad, heerst er onder betrokkenen over het algemeen ook veel tevredenheid over de sportvoorzieningen. “De hardware is bij de gemeente goed op orde. Wellicht wordt het nu tijd om te investeren in de software”.

Sterkten	Aandachtspunten
• Bestaande samenwerking tussen vakleerkrachten bewegingsonderwijs • Start gemaakt met nijntje beweegdiploma. • Inclusiviteit staat hoog op de agenda bij veel betrokken partijen. • Met de buurtwerkers sport worden kwetsbare inwoners bereikt en wordt sport en bewegen ingezet als middel. • Regelingen zoals het Jeugdfonds Sport & Cultuur. • Rondom het thema gezonde stad is er al een sterk netwerk en positieve gezondheid staat stevig op de agenda.	• Verbinding tussen onderwijs en sport(clubs) kan steviger worden gelegd. • De resultaten van de buurtwerkers sport en inclusieve sport coaches zijn (te) weinig zichtbaar voor partners uit de sport. • De rol van sportclubs binnen de doelstellingen van het sociaal domein zou meer kunnen worden verkend, buurtsportcoaches zouden hier een belangrijke rol in kunnen spelen. • Naast inrichting ook verkennen hoe de activatie van de beweegvriendelijke openbare ruimte vergroot kan worden. • Samenwerking tussen sport- en gezondheidsveld versterken.

ORGWARE: POSITIEVE SPORT- EN BEWEEGERVARINGEN

De coronacrisis is een zware periode geweest voor sportaanbieders en -evenementen. Hoewel de solidariteit van inwoners en de flexibiliteit van de aanbieders groot is gebleken, is er gemiddeld genomen zowel op het gebied van leden, vrijwilligers als financieel er toch een jasje uitgedaan. Uit onderzoek is gebleken dat mensen met een hogere sociaaleconomische positie, die bovengemiddeld participeren in de individuele sporten in de openbare ruimte, meer in beweging bleven tijdens de pandemie dan de mensen uit lagere sociaaleconomische posities. Juist voor de doelgroep met iets minder sportief kapitaal is 'samen sporten' extra belangrijk. Juist samen sporten biedt de sociale steun en het vangnet dat nodig is om het te blijven doen, ook als je even een lastigere periode doormaakt.

De betrokkenen bij de sport in Assen zijn positief over de "positieve sfeer bij de Asser sportverenigingen" en "er zijn voldoende initiatieven die kunnen bijdragen aan de kwaliteit van de sport." Toch blijft clublidmaatschap in Assen duidelijk achter ten opzichte van andere gemeenten. Het is onduidelijk of dit ligt aan een gebrek aan diversiteit en/of kwaliteit van het aanbod, aan de nabijheid en kwaliteit van de faciliteiten ligt het volgens de betrokkenen niet. Vanuit de sportclubs wordt de aanwezigheid van buurtsportcoaches, die verschillende vormen van clubondersteuning of clubkadercoaching kunnen bieden, wel gemist. Het idee leeft dat meer inzet op de toeleiding vanuit buurt en onderwijs naar sportdeelname bij sportclubs, zoals een sporthopper of sportkaart, meerwaarde zou hebben. Structurele deelname vanuit clublidmaatschap, bij een sportvereniging of anders georganiseerde sportaanbieder, wordt vaak veel langer volgehouden door de sociale context die geboden wordt.

Vanuit de betrokkenen bij het thema '*vitale aanbieders en positief sportklimaat*' wordt aangegeven dat er gewerkt zou kunnen worden aan de bewustwording bij verenigingen en het creëren van een veilig sportklimaat. "We kunnen samen zorgen dat leden langer bij de club blijven, of in ieder geval voor de sport behouden blijven, door in te zetten op het versterken van het kader. Het kader bepaalt de kwaliteit van de sportvereniging." Naast de mogelijke inzet van clubondersteuning en clubkadercoaching wordt het ontwikkelen van een netwerk waarin de Assense sportverenigingen elkaar kunnen vinden, kennis en expertise kunnen uitwisselen maar ook gezamenlijke scholing kunnen regelen, als absolute meerwaarde benoemd. Het bouwen van een sterke zachte sportinfrastructuur waarin sportclubs samenwerken en van elkaar leren in het omgaan met de complexe uitdagingen waar sportclubs in deze tijd tegenaan lopen, is gewenst.

Sportaanbieders kunnen als derde opvoedmilieu een belangrijke bijdrage leveren aan het gezond opgroeien van kinderen. Maar ook later in de levensloop draagt de sportaanbieder op verschillende manieren bij aan de ervaren gezondheid van inwoners. Sportclubs, zowel verenigingen als anders georganiseerde aanbieders zijn meer dan alleen organisatoren van sport- en beweegaanbod. Ze vormen sociale ontmoetingsplekken, dragen bij aan identiteitsontwikkeling en betekenisgeving. Ondanks dat positieve gezondheid bij diverse maatschappelijke organisaties hoog op de agenda staat, lijkt het professionele netwerk dat hieraan werkt nog slechts in beperkte mate aangehaakt op de mogelijkheden die sportaanbieders te bieden hebben. Door een betere samenwerking kan de maatschappelijke functie van sportclubs nog steviger worden gepositioneerd. Het clublidmaatschap in Assen is laag, sportverenigingen en andere sportclubs hebben aanvullende sociaal-maatschappelijke waarden te bieden ten opzichte van individuele sportbeoefening. Er zou niet gestreefd moeten worden naar sport of bewegen, maar naar sport en bewegen.

Er is in Assen ook sprake van een *topsport- en evenementenambitie*. Een aantal vereniging acteert op dit moment in de subtop van de Nederlandse sport en zouden wel verder door willen groeien.

Hoewel topsport primair een private aangelegenheid is in Nederland, kunnen deze clubs wel geholpen worden in het verder ontwikkelen van de jeugdopleiding. Trainer/coaches kunnen van elkaar leren en bestuurders kunnen elkaar helpen in het doorontwikkelen van de organisatie naar topniveau. Door aan te sluiten bij Talenthub Noord kunnen talentprogramma's ontwikkeld worden die het voorportaal vormen van de Regionale Trainingscentra (RTC's) in Heerenveen, Groningen en Emmen. Samen met het onderwijs kan er gewerkt worden aan het helpen van kinderen om hun eigen talenten te leren ontdekken. Ook kunnen boegbeelden van de Asser sport nog beter benut worden om een inspiratiebron te zijn voor de jonge sporter.

Assen is een evenementenstad. De evenementen op het TT Circuit hebben (inter)nationale bekendheid. Maak ook in vele andere sporttakken hebben in het verleden veel aansprekende sportevenementen plaatsgevonden. Veel organisatoren het zwaar, tijdens de coronapandemie zijn veel evenementen afgelast. Deelnemersaantallen zijn nog niet op het oude niveau en het werven van vrijwilligers blijft moeilijk. Door lokaal een sterker netwerk te vormen kan samengewerkt worden in promotie, logistiek en vrijwilligersbeleid. Vanuit stadsmarketing is er interesse om te kijken hoe sportevenementen ingezet kunnen worden voor de ambitie om een levendige binnenstad te creëren.

Sterkten	Aandachtspunten
- Een flink aantal vitale sportverenigingen en andere sportaanbieders die openstaan voor samenwerking om de diversiteit en kwaliteit van het aanbod verder te verbeteren. - Een veilig en positief sportklimaat wordt door verschillende belanghebbenden als thema onderkent, het beeld is dat Assen er op dit vlak vrij goed op staat. - Een aantal (sub)topclubs die ambitieus zijn en een volgende stap willen maken. - Jaarlijks aansprekende terugkerende sportevenementen zowel om te kijken (o.a. TT Circuit) als om aan mee te doen (o.a. loopevenementen).	- Samen nog beter inspelen op de behoeftes om 'lastige' doelgroepen zoals pubers te behouden voor de sport. - Positieve sportervaringen realiseren, ook voor minder talentvolle sporters. - Er is behoefte aan hulp van professionele clubondersteuners of clubkadercoaches om de kwaliteit van het sportaanbod verder te verbeteren. - Een visie en aanpak rondom het thema talentontwikkeling ontbreekt nog. - Evenementenorganisatoren hebben een zware periode achter de rug, zij zouden elkaar nog meer kunnen helpen en in ondersteund kunnen worden.

HARDWARE: EEN SPORTIEVE EN BEWEEGVRIENDELIJKE BUURT

Het thema *duurzame sportinfrastructuur* streeft naar een sterke sportinfrastructuur, zowel qua 'stenen', middelen als organisatorisch, die vanuit kwaliteit en kwantiteit alle inwoners in Assen kan faciliteren om veilig en met plezier te sporten. Met deze doelstelling hebben zij veel overlap met het thema vitale sportvereniging en een positief sportklimaat. Hoewel die hardware, orgware en software natuurlijk allemaal met elkaar in verbinding staan, lijkt het onverstandig om als themagroepen te veel overlap te hebben. De betrokkenen zien kansen om meer uit de bestaande activiteiten te halen, bijvoorbeeld door overdag op leegstaande sportparken meer maatschappelijke activiteiten of activiteiten voor nieuwe doelgroepen te ontplooiën. Zij zouden graag proefdraaien met het *sportparkmanagement* waarmee op steeds meer plekken in Nederland geëxperimenteerd wordt. Het gaat om een professional die als aanjager en verbinder op een sportpark nieuwe initiatieven tot stand brengt om zo het maatschappelijk rendement van het park te vergroten.

Een tweede thema binnen de duurzame sportinfrastructuur is de *verduurzaming* van sportaccommodaties. Voor veel gemeenten is dit een lastig dossier, zeker wanneer het areaal al op

leeftijd is. De betrokkenen zouden graag samen met de gemeente en in verbinding met provinciale programma's verkennen hoe de sportieve infrastructuur in Assen verduurzaamd kan worden.

De gemeente heeft de regie als het gaat om een aantrekkelijke en beweegvriendelijke openbare ruimte en een duurzame sportinfrastructuur. Deze thema's staan hoog op de gemeentelijke agenda en er is tevredenheid over de huidige stand van zaken qua faciliteiten. Als het gaat om het benutten van deze hardware, dan is er nog wel veel te winnen. Activerende programma's voor doelgroepen waarvoor sport, bewegen en een gezonde leefstijl minder vanzelfsprekend is en het ontwikkelen van samenwerkingsverbanden (orgware) waarmee deze programma's ook duurzaam kunnen worden vragen aandacht. Vanuit de gezonde wijkaanpak worden er wel stappen gezet om hier mee aan de slag te gaan. Voor fitnessondernemers en/of sportverenigingen zou het interessant moeten zijn om op dergelijke initiatieven aangehaakt te raken. Daarnaast kan het helpen om de doelstellingen concreter te maken en de resultaten van interventies beter zichtbaar te maken.

Sterkten	Aandachtspunten
- De sportieve infrastructuur (hardware) is goed op orde. - Er is aandacht voor het thema beweegvriendelijke omgeving en de positieve impact die sport- en beweegplekken in de wijk kunnen bieden.	- Voorkom dat verschillende themagroepen aan dezelfde thema's langs elkaar heen werken. - Focus binnen deze bouwsteen op het ontwikkelen en optimaal benutten van de faciliteiten die er zijn. Een kartrekker is nodig die de verbinding zoekt met de betrokken partijen. - Houd aandacht voor het integraal benaderen van de sportieve ruimte en te verkennen hoe hier gezamenlijk een hoger maatschappelijk rendement uitgehaald kan worden. Sportparkmanagement zou hier een bijdrage aan kunnen leveren.

BELEID EN MIDDELEN

De Sport- en beweegnota van Assen is verlopen in 2017. Het gevolg hiervan is dat de laatste jaren beslissingen meer ad hoc genomen worden. Op initiatief van de Asser sport, de eigen inwoners dus, is er met het ASA in deze lacune gesprongen en zijn er nieuwe ambities geformuleerd. Deze ambities zijn in maart 2020 geaccordeerd door College en Raad, waarmee de gemeente partner is geworden van het ASA. Vanuit de regiegroep, waarin de gemeente ook zitting heeft genomen, is het proces gestart te kijken wie welke ambitie in kan vullen en hoe de uitvoering van het ASA vormgegeven kan worden. Met name in het jaar 2021 zijn er veel incidentele aanvullende rijksmiddelen geweest, met als doel het dempen van de impact van de coronapandemie en -maatregelen, die ervoor gezorgd hebben dat het ASA extra inzet kon plegen. Ook zijn er GIDS-gelden ingezet om extra in te zetten op ambities van het ASA. Het ontbreekt naast beleid echter ook aan structurele middelen voor de uitvoering en activering van sportbeleid (software en orgware).

Het sportbudget van de gemeente Assen wordt met name ingezet op sportaccommodaties (€ 5.075.000, - minus € 2.641.000, - huurinkomsten). Daarnaast zet de gemeente Assen zelf in op het wegnemen van barrières om mee te doen door de inzet van Uniek Sporten (€ 35.000, -) en het Jeugdfonds Sport & Cultuur (€ 79.000, -). Ook worden vanuit het begrotingsprogramma meedoen een aantal sportevenementen gesubsidieerd zoals Assen Runs, de TT Run en de Junior Cycling Tour (totaal € 24.500, -). Naast de inzet voor de uitvoering van het sportaccommodatiebeleid is er voor

ambtelijk op sportbeleid en activering slechts +/- 0,5 fte beschikbaar, wat veel lager is dan de 1,0 - 2,0 fte die in de referentiegemeenten wordt ingezet. Om sportbeleid uit te voeren en te activeren is jaarlijks structureel € 64.000, - beschikbaar waarvan €40.000 euro bestemd is voor uitvoering van het sportakkoord. In 2021 was er incidenteel door ophoging € 171.000, - beschikbaar voor het sportakkoord.

Jaarlijks ontvangt de gemeente Assen € 333.000, - aan rijksmiddelen vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties. Het doel van deze regeling is dat deze 40% rijksbijdrage gematcht wordt met 60% cofinanciering, zodat er een team buurtsportcoaches aan de slag kan met de nationale ambities uit het sportakkoord. Doordat de salarislasteren in de loop der jaren hoger zijn geworden en de betrokken partijen zelf hun cofinanciering naast de rijksbijdrage zetten, is de inzet van buurtsportcoaches in de praktijk kleiner dan oorspronkelijk beoogd.

	Uitgaven	Inkomsten	Budget
Sportaccommodaties	€ 5.075.000	€ 2.641.000	€ 2.434.000
Bewegen in de openbare ruimte			PM
Meedoen in Assen			
- Jeugdfonds Sport & Cultuur			€ 79.000
Aantrekkelijk Assen			
- TT Run			€ 7.500
- Junior Cycling Tour			€ 4.500
- Assen Runs			€ 12.500
Sportbudget			
- Structurele middelen sportbeleid			€ 64.000
- Rijksmiddelen buurtsportcoaches			€ 133.000
- Rijksmiddelen buurtwerkers sport			€ 219.000
- Rijksmiddelen sportakkoord			€ 40.000
- Subsidie Uniek Sporten			€ 25.000
<i>Incidentele middelen 2021 (Rijk + GIDS)</i>			€ 178.000
Totaal			€ 3.196.000

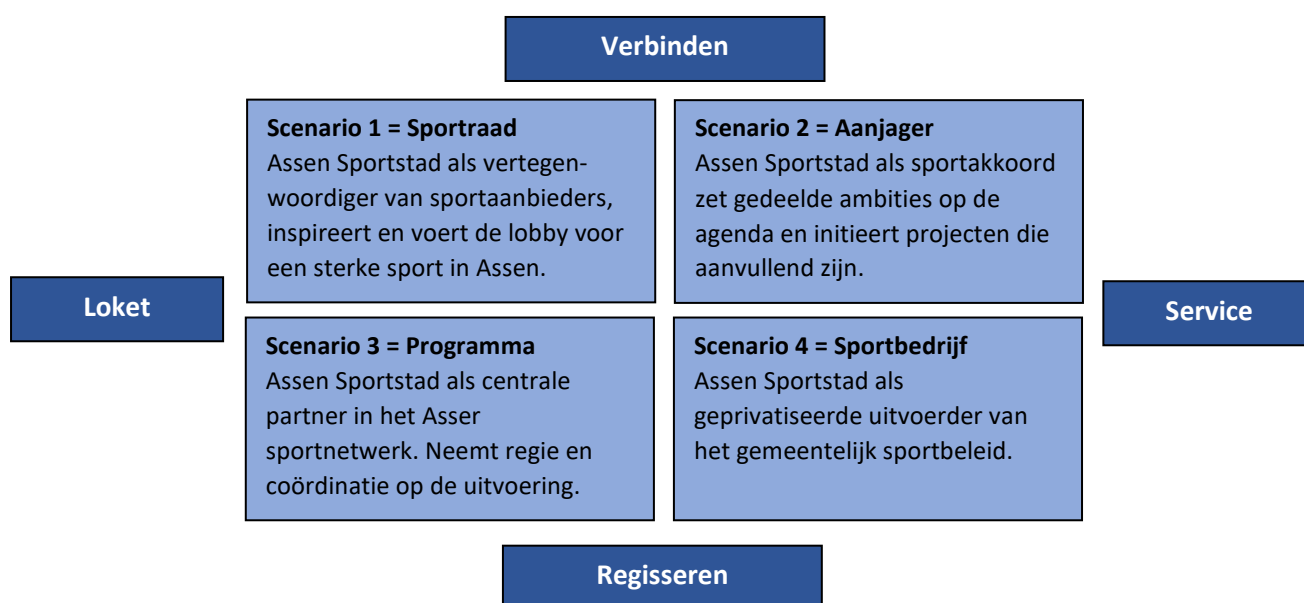
Tabel 2: Sportbegroting gemeente Assen (2021)

Samengevat bestaat de sportbegroting met name uit een investering in sportaccommodaties en middelen vanuit het Rijk. De gemeente Assen investeert zelf in een aantal sportevenementen, het Jeugdfonds Sport & Cultuur zodat minima ook mee kunnen doen en een bijdrage aan Uniek Sporten om mensen met een beperking mee te laten doen. De eigen middelen in het sportbeleid zijn voor een deel ingezet om Assen Sportstad te ondersteunen. Een structurele cofinanciering vanuit de gemeente op de inzet uit de Brede Regeling Combinatiefuncties zou het aantal buurtsportcoaches aanzienlijk kunnen verhogen.

Sterkten	Aandachtspunten
• Er is een structurele inzet in mensen en budget op sportaccommodaties, hetgeen naar tevredenheid wordt uitgevoerd door het vastgoed- en grondbedrijf. • Er worden een aantal initiatieven gesubsidieerd die meedoen in sport en bewegen laagdrempelig maken. • In 2021 zijn diverse incidentele lokale en rijksmiddelen ingezet om met het ASA een stap voorwaarts te zetten, maar deze inzet is grotendeels niet structureel.	• De beleidscapaciteit op sport en bewegen is te laag om volwaardig beleid te kunnen maken en implementeren. • Er zijn weinig structurele middelen in de uitvoering en activering van het sportbeleid. • Het aantal buurtsportcoaches is lager dan vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties wordt beoogd.

5. SCENARIO'S VOOR ASSEN SPORTSTAD

Welke rol zou Assen Sportstad moeten en kunnen spelen binnen het Asser sportlandschap? Dit is misschien wel de belangrijkste strategische vraag binnen de koers die uitgestippeld gaat worden. Doordat Assen Sportstad van en met de betrokkenen vanuit de Asser sport tot stand is gekomen, brengt het sowieso al een hoop in beweging binnen dit landschap. Assen Sportstad heeft een loketfunctie gepakt en gewerkt aan de zichtbaarheid van wat de Asser sport zoal te bieden heeft. De regiegroep is zoekende hoe Assen Sportstad op de lange termijn een nog steviger positie in dit landschap zou kunnen vervullen waarmee optimaal waarde wordt toegevoegd. Mede op basis van de interviews en benchmark komen wij tot vier scenario's waarbij telkens de keuze wordt gemaakt: 1) Heeft Assen Sportstad primair een loketfunctie, of gaan zij ook daadwerkelijk diensten verlenen? 2) Speelt Assen Sportstad een verbindende rol binnen het netwerk, of gaan zij ook een regisserende rol spelen?



Figuur 13: Vier scenario's voor Assen Sportstad

SCENARIO 1 = SPORTRAAD

Net als veel andere gemeenten heeft Assen in het verleden een Sportraad gehad die gevraagd en ongevraagd advies mocht geven aan het college van B&W. De kracht van een sportraad is de mate waarin zij daadwerkelijk gedragen vertegenwoordigers zijn van de sport en in hoeverre zij in staat zijn een sterke lobby te voeren richting de politiek. Er zijn voorbeelden van sportraden die een *vereniging* zijn en waar de sportpartners lid zijn en gezamenlijk het beleid en dus de agenda bepalen. Er is sprake van een sterk *bestuur* dat de verschillende geledingen van de achterban vertegenwoordigd, maar wel met mensen die niet te sterk één organisatie vertegenwoordigen. Eventueel zijn er commissies om op de verschillende thema's nog betere plannen en voorstellen te kunnen ontwikkelen. In veel gemeenten hebben sportraden sterke wortels in de verenigingssport. In Assen zou dit, gezien de ontstaansgeschiedenis van Assen Sportstad breder kunnen zijn. De bouwstenen en thema's uit het ASA zouden in de volle breedte meegenomen kunnen worden.

Een sterke sportraad kan stevige inhoudelijke beleidsadviezen geven, vooral in een gemeente die zelf vooral faciliterend wil zijn en veel wil luisteren naar 'het veld'. Een mooi voorbeeld is de [Sportraad Amsterdam](#) die met enige regelmaat met stevige inhoudelijke plannen komen, zoals recent op het

gebied van urban sports en het omgaan met de coronacrisis vanuit sport. Voor dit scenario is een belangrijke voorwaarde dat de Asser politiek deze rol (ook formeel) accepteert en de intentie heeft om wat met de adviezen te doen. Deze rol is goed te combineren met de loketfunctie die nu al vervuld wordt door Assen Sportstad. Nadeel van dit scenario is wel dat de focus nog sterker komt te liggen op de rol van de gemeente binnen het sportlandschap en er minder oog zal zijn voor de bijdrage aan de ambities die de partners van het ASA zelf kunnen leveren. Daarnaast blijkt in veel gemeenten dat de continuïteit van sportraden op lange termijn niet eenvoudig te waarborgen is.

SCENARIO 2 = AANJAGER

Dit scenario is de rol die het sportakkoord in veel omringende gemeenten ook speelt. Als aanjager van nieuwe initiatieven en vooral als plus op de reeds bestaande activiteiten die door alle betrokkenen van dit akkoord al ontplooid worden. Vanuit het akkoord worden thema- en netwerkbijeenkomsten georganiseerd, groepen geformeerd die mee willen denken en nieuwe initiatieven willen ontwikkelen. De beschikbare sportakkoord budgetten worden zo veel mogelijk ingezet om deze nieuwe initiatieven een versnelling te geven. Als aanjager heeft het akkoord *geen formele rechtsvorm* nodig. De initiatieven en diensten die ontwikkeld worden, worden door de partners zelf (in samenwerking met elkaar) uitgevoerd.

Om dit scenario te laten werken moet er een *kerngroep* geformeerd kunnen worden met bestuurders van partijen die zelf minder snel belang hebben bij de sportakkoord middelen die verdeeld zouden moeten worden over de kansrijke initiatieven. Denk aan bestuurders vanuit de gemeente, onderwijs, welzijn, publieke gezondheid en sport (niet gelinkt aan één vereniging). Als aanjager kan het ASA nieuwe initiatieven stimuleren, zichtbaar maken en zo inspirerend zijn voor het hele sportnetwerk. Daarnaast dient het proces voor het indienen van initiatieven en tot de besluitvorming over het al dan niet toekennen van deze middelen goed georganiseerd zijn. Met dit model wordt er over het algemeen een kleine plus gerealiseerd op het bestaande sport- en beweegbeleid.

SCENARIO 3 = PROGRAMMA

In dit scenario is het streven dat het ASA verder gaat dan de door partners ondertekende formulering van ambities. Assen Sportstad wordt een gedeeld programma, waar een aantal strategische partners middelen voor beschikbaar maken om dit programma gezamenlijk uit te voeren. Assen Sportstad zou als *stichting* de regie kunnen nemen over de uitvoering van een diversiteit aan projecten en processen die samen bijdragen aan de grote gezamenlijke ambitie. Assen Sportstad is dan meer dan alleen de loketfunctie, het initieert, coördineert en stimuleert alle betrokkenen om acties te ondernemen die hieraan bijdragen. Door de oprichting van een stichting is het ook mogelijk om andere (landelijke) externe middelen binnen te halen, eventueel werkgeverschap op zich te nemen en om bestuurlijk draagvlak te vergroten door strategische partners in positie te brengen.

Er dient in dit scenario een *bestuur* geformeerd te worden met bestuurders en professionals die de brug kunnen slaan tussen ambities, beleid en uitvoering. Zij geven richting aan het programma-bureau dat uitvoering geeft aan de plannen, zoals die binnen het programma, samen met de betrokken stakeholders, ontwikkeld zijn. Een *Raad van Toezicht* waarin bestuurders vanuit de verschillende betrokken domeinen zitten moet ervoor zorgen dat het programma de afgesproken koers blijft volgen. Vanuit het programma worden verschillende activiteiten die direct gelinkt zijn aan de thema's van het ASA gecoördineerd. Denk hierbij aan het ontwikkelen van een gezamenlijke visie

op bewegingsonderwijs, de inhoudelijke aansturing en samenwerking tussen buurtsportcoaches, verenigingsondersteuning, preventieprojecten.

In de benchmark zagen we verschillende constructies als we kijken naar de governance en presentatie. [Hoorn beweegt](#) is een programma dat door de gemeente Hoorn zelf wordt uitgevoerd. In Lelystad is de stichting [Lelystad Vitaal](#) met name gericht op het coördineren van initiatieven en het binnenhalen van externe financiering van sport- en beweegprogramma's aanvullend op de gemeentelijke financiering.

SCENARIO 4 = SPORTBEDRIJF

Het geprivatiseerde sportbedrijf, zoals [Sportbedrijf Almelo](#) of [Sportbedrijf Lelystad](#) vormen een manier die veel gemeenten kiezen om hun dienstverlening marktgerichter en efficiënter te maken. Met name zwembaden en ijsbanen zijn vaak geprivatiseerd in Nederland, maar er zijn ook veel (middel)grote gemeenten die daarnaast alle binnensportaccommodaties of zelfs ook buitensportaccommodaties geprivatiseerd hebben. Vaak ontstaat er een sterke organisatie die naast hardware en exploitatie van deze hardware ook professionals in dienst neemt om uitvoering te geven aan programma's en uitvoering van gemeentelijk sportbeleid. Sportstimulering, verenigingsondersteuning, aangepaste sport en gezondheidsprogramma's gaan dan ook tot het takenpakket behoren. Overigens zijn er ook gemeenten die ervoor kiezen om de sportdienst wel binnenshuis te houden, maar wel de ruimte geven om zich te presenteren als een zelfstandige sportservice. Een mooi voorbeeld hiervan is [Sportservice Roermond](#). Een derde optie is om (delen) van de sportuitvoering extern te plaatsen, zoals in Bergen op Zoom bij [De Fitfabriek](#) waar de buurtsportcoaches extern uitvoering geven aan het sportbeleid of in Hoorn waar een aantal specifieke onderdelen van de dienstverlening richting sportverenigingen bij de provinciale sportorganisatie zijn ondergebracht.

Of een gemeentelijk sportbedrijf nu een *NV* of *BV* wordt, of toch een *interne uitvoeringsorganisatie* blijft, het gaat er in dit scenario vooral om dat de uitvoering van het sportbeleid vanuit een krachtige organisatie gebeurt, die zich ondernemend gedraagt. Door de verwevenheid en afhankelijkheid van de gemeente zal een geprivatiseerd sportbedrijf echter altijd nauw verweven blijven met de lokale politieke context. In dit scenario zou Assen Sportstad de lokale sportservice worden die de regie neemt en uitvoering geeft aan de ambities die zijn geformuleerd binnen het ASA.

DE ROL VAN DE GEMEENTE

De gemeente Assen maakt financieel een zware periode door met veel bezuinigingen. Met name de hogere kosten voor Jeugdzorg en WMO na de decentralisatie hiervan zorgen voor veel problemen. De gemeente speelt graag een faciliterende rol en geeft ruimte aan het veld om met initiatieven te komen. Er is weinig inzet op sportbeleid, met een nota die sinds 2017 verlopen is en ook ten opzichte van benchmark gemeenten, weinig beschikbare inzet van sportbeleidsadviseur(s) en uitvoeringsmiddelen. Dit maakt het lastig om nieuwe initiatieven, samenwerkingsverbanden, maar ook financieringsstromen na te jagen vanuit sport en bewegen.

Met de *hardware*, de sportaccommodaties en aandacht voor het beweegvriendelijk maken van de openbare ruimte, staat het er goed voor. Qua inzet in de *software* en *orgware* blijkt Assen wel achter te liggen. De Brede Regeling Combinatiefuncties wordt momenteel volledig benut, maar de cofinanciering van de professionals die vanuit deze regeling werkzaam zijn, worden aan deze verschillende uitvoerende organisaties gelaten, waardoor de inzet lager is dan beoogd. Er is geen sprake van een sterk team sport. De uitvoering vanuit Vaart Welzijn, met buurtwerkers sport die werken vanuit een welzijnsopdracht, wordt vanuit het sociaal domein positief ervaren. Vanuit sportbeleid is er weinig zicht en sturing op de resultaten hiervan. De overige inzet is versnipperd

onder diverse kleinere aanstellingen bij diverse organisaties. Vanuit het sportveld wordt de inzet vanuit buurtsportcoaches die zich richten op het versterken van sportverenigingen als een gemis ervaren. De benchmark laat zien dat gemeenten die zelf voor cofinanciering van buurtsportcoaches zorgen en daarbij werken vanuit een gericht sport- en beweegprogramma, meer zichtbare resultaten boeken op sport- en beweegdoelstellingen.

Het is de vraag of de politiek in Assen een keuze voor meer gemeentelijke inzet op het sportbeleid en activering kan en wil plegen. In scenario's 1 en 2 zal de gemeente een regisserende en faciliterende rol houden en zal Assen Sportstad vooral adviserend en verbindend zijn vanuit de sportpraktijk. Om daadwerkelijk stappen te maken in de gedeelde ambities is het in deze scenario's wel belangrijk dat de gemeente de regie voor sportbeleid en activering naar zich toetrekt, zodat dat initiatieven vanuit het ASA ook extra kunnen zijn bovenop bestaande activiteiten. In scenario 3 verandert de gemeente in een partner en krijgt Assen Sportstad een regisserende rol in de uitvoering. In scenario 4 krijgt de gemeente meer een rol op afstand en is Assen Sportstad een (semi)private uitvoerder van de gemeente. Scenario's 3 en 4 betekenen dat Assen Sportstad de ruimte, bevoegdheid en middelen krijgt om deze regisserende rol te pakken, waarbij dit in scenario 3 meer in co-creatie met andere strategische partners is en in scenario 4 vooral met de gemeente aan het stuur.

Scenario 1 = regisserende gemeente	Scenario 2 = faciliterende gemeente
- De gemeente zorgt voor de kaders en transparant, zorgvuldig en duidelijk over wat er bereikt zou moeten worden. - Actief sportbeleid, ook op het gebied van 'zachte infrastructuur', is in dit scenario noodzakelijk. - Betrokken partners zijn uitvoerder van opdrachten die vanuit de gemeente komen. - Het ASA is als sportraad adviserend.	- De gemeente is faciliterend, benaderbaar, bescheiden en ruimte gevend. - Actief sportbeleid, ook op het gebied van 'zachte infrastructuur', is in dit scenario noodzakelijk. - Betrokken partners mogen met initiatief komen, waar de gemeente responsief naar is en kijkt wat haalbaar is. - Het ASA is als aanjager initiërend, stimulerend en verbindend naar alle betrokkenen.
Scenario 3 = gemeente als partner	Scenario 4 = gemeente op afstand
- De gemeente is verbindend, relatiegericht, draagt bij aan co-creatie, harmonie en samenwerking in de sport. - Vanuit sportbeleid ligt de focus vooral op kansen die zich binnen andere domeinen van de gemeente voor doen. - De betrokken partners zijn gelijkwaardig en nemen samen verantwoordelijkheid voor zowel planvorming als uitvoering. - Het ASA is als programma regisserend en gericht op een gezamenlijke uitvoering.	- De gemeente pakt een sturende rol op afstand en wil daarin presteren door resultaat- en marktgerichte overheid. - Sportbeleid kan op hoofdlijnen gevoerd worden, strategie en uitvoering liggen bij het sportbedrijf. - De betrokken partners zijn een soort 'klant' die (in sommige gevallen gratis) diensten afnemen waarmee de ambities worden nagestreefd. - Het ASA is onderdeel van deze uitvoeringsorganisatie.

Tabel 3: Gemeentelijke rol in de vier scenario's

6. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

CONCLUSIE

Op basis van een analyse van de huidige situatie en verkenning van de mogelijke strategische scenario's gericht op de toekomst, hebben wij getracht een antwoord te vinden op de vraag wat nodig is om de ambities van het ASA daadwerkelijk te realiseren. Assen kent een rijke sporthistorie, beschikt over een sterke (fysieke) sport- en beweeginfrastructuur en vanuit de sportpraktijk veel energie en ambitie om de Asser sport nog verder te ontwikkelen. Tegelijkertijd wordt ook in Assen aangelopen tegen de complexe maatschappelijke opgaven, zoals hoge kosten om kwetsbare inwoners te helpen, toenemende gezondheidsverschillen tussen groepen inwoners en de vitaliteit van sportaanbieders die gedurende de coronapandemie onder druk is komen te staan.

Wil Assen het potentieel van sport en bewegen in de volle breedte gaan benutten, dan is een investering in de uitvoering en activering van het sportbeleid (orgware en software) noodzakelijk. Een sterke sport kan een sleutelrol vervullen in de transitie van zorg naar preventie door bij te dragen aan de positieve gezondheid van inwoners. Sport- en beweegprofessionals werkzaam in de sport zelf, het onderwijs en het sociaal domein spelen een centrale rol in het inzetten van sport als hefboom voor maatschappelijke opgaven. Hierin zal steviger regie genomen moeten worden door de strategische partners. Welke rol pakken gemeente, onderwijs, welzijn en zorg? Wat mag er wel en niet van sportaanbieders verwacht worden? Hoe kunnen de betrokken professionals optimaal samenwerken en de sportaanbieders in hun kracht zetten? Assen Sportstad kan hierin een belangrijke verbindende of regisserende rol spelen, doordat het de verschillende domeinen bij elkaar brengt en nieuwe initiatieven ontwikkelt en/of zichtbaar maakt.

De keuze voor een scenario is er een die de betrokken strategische partners samen zullen moeten nemen en deze is mede afhankelijk van het ambitieniveau. Op basis van de drie bouwstenen en het formeren van een Assen SportTeam kunnen met elk scenario stappen gezet worden om de verbindende kracht van het ASA beter te laten renderen. Wij adviseren echter om in te zetten op het derde scenario met eventueel doorgroeimogelijkheden naar het vierde scenario.

RANDVOORWAARDEN OP ORDE

Met dit koersdocument zijn we op zoek gegaan naar sterkten, aandachtspunten en mogelijke scenario's gericht op een sterk fundament voor een toekomstbestendige sport in de gemeente Assen. Los van de keuze voor een strategisch scenario, zijn er een aantal randvoorwaarden die op orde moeten worden gebracht om de gewenste stappen te kunnen zetten.

Voorwaarden creëren waarin resultaatgericht gewerkt kan worden:

- Beleidscapaciteit op het gebied van sport en bewegen verhogen;
- bestaande uitvoeringscapaciteit op sport en bewegen beter benutten door resultaatgerichter opdrachtgeverschap richting uitvoerende partijen;
- uitvoeringscapaciteit verhogen door meer structurele middelen voor uitvoering en activering, waardoor er meer stappen gezet kunnen worden in de bouwstenen 'orgware en software';
- het verleden loslaten, samen bouwen aan de toekomst.

Vereenvoudigen structuur en meer focus

- Assen Sportstad als organisatie formaliseren tot een stichting en de structuur vereenvoedigen tot een bestuur, programmacoördinator/regisseur en uitvoering door Assen SportTeam die de themagroepen aanjagen;
- Versterken van inzet op de verschillende thema's door ondersteuning van sportprofessionals
- In de ambities en doelstellingen zo min mogelijk overlap tussen themagroepen;
- In de uitvoering streven naar samenwerking en kruisbestuiving tussen thema's, onder meer door overstijgend overleg Assen SportTeam en inzet van de regisseur;
- Zorgen voor goed werkgeverschap voor de uitvoerende professionals, een aanstelling die ruimte biedt om daadwerkelijk tot resultaten te komen en een gerichte opdracht.

UITVOERINGSPROGRAMMA ASSEN SPORTSTAD

De geformuleerde ambities van het ASA werken verbindend, partners uit de verschillende domeinen staan hier nog steeds achter. De uitdaging is om deze ambities te blijven uitdragen en om met alle partners te verkennen hoe zij aan deze ambities kunnen bijdragen.

Assen Sportstad als fundament van de uitvoering van sportbeleid in Assen

- De ambities uit het ASA worden gedragen door de Asser sport en vanuit inwoners;
- het vertegenwoordigt een netwerk vanuit sport, welzijn en onderwijs en kan als basis dienen voor een integrale aanpak die meerdere maatschappelijke opgaven kan dienen;
- het ASA is vastgesteld door de gemeenteraad en wordt door de stakeholders omarmt als het sport- en beweegbeleid van de gemeente Assen.

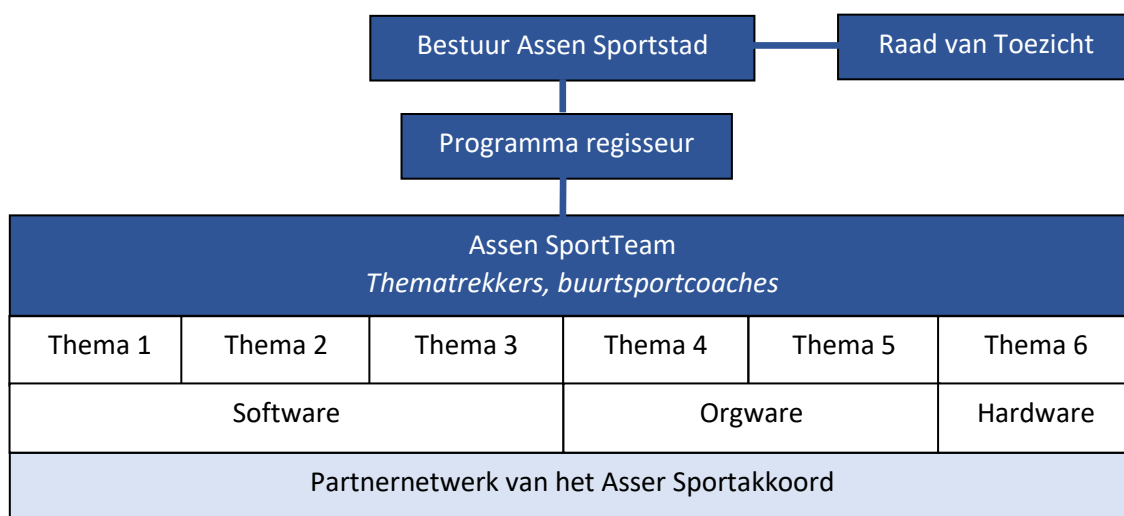
Inhoud van het uitvoeringsprogramma

- Focus het programma rond de drie bouwstenen hardware, orgware en software. Laat de strategische partners die thema's aanvoeren waar zij zich verantwoordelijk voor voelen en zorg dat de themagroepen die nauw verwant zijn elkaar regelmatig treffen;
- vertaal ambities naar realistische doelen en probeer gefaseerd resultaten te boeken;
- maak het programma accountable door te sturen op resultaten van inzet en activiteiten, maar ook door de kernindicatoren te blijven volgen: wekelijkse sportdeelname, voldoen aan de beweegrichtlijn, % overgewicht en de aanwezigheid en kwaliteit van voorzieningen en ten aanzien van sport en bewegen;
- probeer waar mogelijk aan te sluiten op de overleggen en structuren die al bestaan. Daar waar deze er onvoldoende zijn kan Assen Sportstad het netwerk bij elkaar brengen en de samenwerking faciliteren;
- Assen Sportstad heeft met haar website, nieuwsbrief en socials al een loketfunctie ingenomen. Zichtbaarheid van sport- en beweeginitiatieven blijft essentieel om de energie in de samenwerking hoog te houden.

Organisatie

- Wij adviseren Assen Sportstad te formaliseren tot een stichting met een divers bestuur met wortels in de Asser sport en aanverwante domeinen;
- bestuurlijk is er nu soms nog sprake van een 'wij/zij verhouding' tussen Assen Sportstad en de strategische partners. Er zou bestuurlijk gewerkt moeten worden aan een 'ons' als uitgangspunt;
- zowel in de verbindende als regisserende rol is het belangrijk om zowel over bestuurlijke, organisatorische als uitvoeringskracht te beschikken:

- Streef naar draagvlak op strategisch en bestuurlijk niveau, bijvoorbeeld door een Raad van Toezicht die de ambities uit het programma bewaakt. Bestuurders vanuit onderwijs, welzijn en zorg zouden zitting kunnen nemen in deze Raad van Toezicht;
- de programmaregisseur is faciliterend, brengt partijen bij elkaar en zorgt voor communicatie en verbinding;
- breng thematrekkers en sportprofessionals bij elkaar in het Assen SportTeam, zodat de verschillende thema's elkaar inspireren, elkaar kunnen versterken en de energie en betrokkenheid bij het ASA aangejaagd wordt door mensen die hier dagelijks mee bezig zijn;
- probeer de beschikbare middelen zo veel mogelijk in te zetten in de uitvoering. Biedt ruimte voor kansrijke initiatieven, ga op zoek naar aanvullende (co)financiering.



Figuur 14: Mogelijke structuur voor Assen Sportstad

Financiering

- Gemeente Assen financiert de structurele uitvoering van het sportbeleid en is daarmee ook opdrachtgever van het programma;
- vanuit Assen Sportstad op zoek naar aanvullende financieringsbronnen vanuit beleidsdomeinen als gezondheid, preventie, welzijn, onderwijs en economie;
- ook kan er gezocht worden naar provinciale of landelijke financieringsbronnen, bijvoorbeeld vanuit innovatieprojecten, living labs, proeftuinen, etc. om vernieuwing aan te jagen.

ASSEN SPORTTEAM

De Brede Regeling Combinatiefuncties is ontwikkeld vanuit de gedachte dat buurtsportcoaches worden ingezet vanuit lokale financiering (60%) met een rijksbijdrage (40%). Assen zou een enorme stap voorwaarts kunnen zetten als vanuit sportbeleid structurele middelen voor cofinanciering beschikbaar komen, waarmee een aantal nieuwe buurtwerkers sport, clubkadercoaches, clubondersteuners, inclusieve sportcoach en/of sportparkmanager haalbaar worden en net als bij andere gemeenten zij een sterk en zichtbaar Assen SportTeam vormen.

Krachten bundelen

- De professionals die worden gefinancierd vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties werken voor diverse organisaties, ontmoeten elkaar zelden en hebben ieder een eigen

opdracht. Door een gezamenlijke opdracht gericht op de ambities van het ASA en hierin samen te werken kan er meer bereikt worden.

- Voorkom versnippering door een te kleine aanstellingen (0,2 fte bijvoorbeeld) en zorg dat de buurtsportcoaches werkgeverschap vinden bij organisaties die de ambitie hebben om impact te realiseren op de thema's van het ASA.
- Laat het Assen SportTeam ook het sportbeleid voeden en geef ruimte om nieuwe aanpakken en initiatieven te ontplooien.

Thema's en opdracht

- Op dit moment zijn er een aantal sport buurtwerkers en aangepaste sportcoaches waarbij de focus vooral ligt op inclusiviteit van de sport binnen de bouwsteen software. Door een gezamenlijke opdracht kunnen bruggen tussen buurt, onderwijs, welzijn, zorg en sport nog beter geslagen worden.
- Maak ruimte voor buurtsportcoaches die bij kunnen dragen aan de zachte sportinfrastructuur (orgware) en/of het beter benutten en activeren van sportfaciliteiten (hardware). Denk mogelijk aan clubondersteuning, clubkadercoaching of sportparkmanagement.
- Het Assen SportTeam streeft niet alleen naar het wegnemen van barrières om mee te doen in sport en bewegen, maar ook naar het versterken van het sportaanbod en daarmee de sportinfrastructuur in Assen.

GEMEENTE ALS FACILITATOR EN PARTNER

De gemeente Assen neemt in het algemeen graag een faciliterende rol en wil ruimte bieden aan initiatieven vanuit de samenleving. Ten aanzien van sportaccommodaties en een beweegvriendelijke openbare ruimte verloopt deze faciliterende rol efficiënt en over het algemeen is men hier tevreden over. In het voorgestelde derde scenario neemt de gemeente daarnaast de rol van partner in om samen met de andere strategische partners een activerende rol te spelen om deze faciliteiten beter te benutten en te activeren.

- Op 12 maart 2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met het ASA. Het sportakkoord is daarmee het meest relevante beleidsstuk ten aanzien van de uitvoering en activering van sport en bewegen in Assen. Wij adviseren dat het programma 'Assen Sportstad' gefaciliteerd wordt om samen met alle beschikbare partners uitvoering te geven aan de ambities van het ASA. Dit zou betekenen dat het bestuur van de stichting verantwoordelijk wordt voor de uitvoering van dit programma en dat de gemeente hier zo goed mogelijk in faciliteert, opdracht verschaft op hoofdlijnen en toezicht houdt.
- Sport loopt, zeker als het gaat om de orgware en software, het risico langzaamaan te verdwijnen in andere beleidsdomeinen. Wij adviseren om het ASA te omarmen als de gezamenlijke koers vanuit sport en bewegen. Sport kan een enorm krachtig middel zijn om bij te dragen aan het oplossen van maatschappelijke opgaven, maar voorwaarde is dat er dan wel een sterk en divers sportlandschap is. Hierin speelt sportbeleid en de bijbehorende uitvoerende professionals een essentiële rol.
- De bestuurlijke capaciteit op sport- en beweegbeleid is met ongeveer 0,5 fte erg klein ten opzichte van vergelijkbare gemeenten. Het gevolg is dat de gemeente Assen onvoldoende weet aan te haken op kansen die zich voordoen vanuit provinciale samenwerking en landelijke ontwikkelingen. Ook wordt het hiermee lastig om verbindingen naar andere domeinen te maken, waardoor de kracht van sport en bewegen integraal kan worden benut. Ten slotte is het onmogelijk om de strategische partners voldoende te betrekken en tot een

optimale samenwerking te komen. Wij adviseren om net als in andere gemeenten van deze omvang minimaal 1,0 - 2,0 fte aan beleids capaciteit op sport en bewegen in te zetten.

- Het advies is om vanuit sportbeleid, al dan niet in samenspraak met het programma Assen Sportstad, wel echt aan opdrachtverlening te doen richting de werkgevers van buurtsport-coaches en te sturen op resultaten die ten goede komen aan de gezamenlijke ambities. Met Assen Sportstad als sportloket en het Assen SportTeam als kloppend hart van de Asser sport kan er weer positief vooruit gekeken worden.

SLOTWOORD

Het is een hele uitdaging geweest om alle verschillende ideeën en inzichten die er leven binnen het netwerk van de Asser sport te bundelen tot een samenhangende strategische koers. Wij hebben ervaren dat de betrokkenheid hoog is vanuit het ASA en de diverse partners. Iedereen staat nog steeds achter de ambitie zoals deze twee jaar terug is geformuleerd. Toch blijkt het een behoorlijke uitdaging om echt stappen te zetten. Wij hopen met dit koersdocument hier een bijdrage aan geleverd te hebben.

Onze dank gaat uit naar alle betrokkenen die in alle openheid hun kennis, ervaring en opvattingen gedeeld hebben. Naar eer en geweten hebben wij geprobeerd alle invalshoeken af te wegen en een plek te geven in de analyse en geformuleerde koers.

We wensen de regiegroep alle wijsheid toe bij het nemen van volgende stappen. Wij hebben er vertrouwen in dat op basis van dit koersdocument goede vervolgstappen gezet worden en Assen te ontwikkelen tot een echte sportstad.

Namens SportDrenthe,

Hans Slender & Mieke Zijl

Maart 2022

BIJLAGE: METHODISCHE VERANTWOORDING

Opzet verkenning strategische koers voor Assen Sportstad

In de opdracht om een strategische koers te verkennen voor de sport in Assen, zijn er verschillende deelonderzoeken en activiteiten uitgevoerd. In deze methodische verantwoording laten we zien welke aanpak is gehanteerd om tot dit koersdocument te komen.

- 1) 'Startfoto sport en bewegen in Assen' i.s.m. Trendbureau Drenthe
- 2) Benchmark met referentiegemeenten
- 3) Interviews met stakeholders
- 4) Interactieve sessie aan de hand van de thema's in het ASA

Dashboard 'startfoto sport en bewegen in Assen' uitgevoerd door Trendbureau Drenthe.

In geval van onderzoekopdrachten hanteert Trendbureau Drenthe de Gedragscode voor onderzoek en statistiek van de Vereniging voor Statistiek en Onderzoek (VSO), de Vereniging voor Beleidsonderzoek (VBO) en de Marktonderzoek associatie (MOA). Deze gedragscode is goedgekeurd door het College Bescherming Persoonsgegevens (CPB). Trendbureau Drenthe voldoet aldus aan de eisen van de Wet Bescherming Persoonsgegevens.

In het dashboard kan men kiezen om gemeente Assen of een wijk in Assen te vergelijken met vijf referentiegemeenten in Nederland of de gemeenten in Drenthe. Daarnaast kan op wijkniveau gekeken worden welke verschillen er zijn binnen de gemeentegrenzen. Voor de totstandkoming van deze referentiegebieden is gebruikgemaakt van een gestandaardiseerde rekenmethode. De rekenmethode is ontwikkeling in samenwerking met Aletta School of Public Health en het bureau E&A voor de monitoring en evaluatie van het Nationaal Programma Groningen. Deze methode is algemeen toepasbaar. In de rekenmethode wordt gebruikgemaakt van: 1) de mate van stedelijkheid, 2) inwonersaantal en 3) gemiddeld bruto-inkomen per huishouden binnen de gemeente. Op basis hiervan zijn op objectieve wijze vijf referentiegemeenten geselecteerd die in de 'startfoto' worden gepresenteerd en zijn gebruikt als benchmarkgemeenten.

De 'startfoto' met een interactieve weergave van de kernindicatoren sport en bewegen is [hier](#) te raadplegen.

Benchmark

Op basis van de rekenmethode zijn Almelo, Bergen op Zoom, Hoorn, Lelystad en Roermond als referentiegemeenten geselecteerd. Er is een benchmark uitgevoerd om de aanpak van het sport- en beweegbeleid te kunnen vergelijken met de gemeente Assen. Per gemeente is de volgende input verzameld:

- De meest recente sport- en beweegnota
- Het sportakkoord
- De gemeentelijke begroting
- Website van de gemeente en relevante uitvoeringsorganisatie(s)
- Interview met de beleidsadviseur sport of directeur/manager van de uitvoeringsorganisatie

Het doel van de benchmark was om een beeld te krijgen van hoe het sport- en beweegbeleid vormgegeven en geïmplementeerd wordt in vergelijkbare gemeenten. Het gaat hierbij om de

inhoudelijke thema's van het beleid en sportakkoord, de inzet van beleidsadviseurs, de organisatie en governance van de uitvoering, het beschikbare budget en de inzet van buurtsportcoaches en andere beleidsmiddelen.

Interviews

Om te komen tot deze strategische koers zijn diverse interviews gehouden met stakeholders van het ASA. De interviews zijn opgebouwd aan de hand van topiclijsten zodat per groep geïnterviewden eenzelfde set aan vragen is gesteld. De interviews zijn uitgewerkt en hebben als bron gediend voor dit koersdocument.

Er is gesproken met:

Stakeholders	Individuele interviews met:
Gemeente Assen	Wethouder sport
	Teamleider ontwikkeling en advies
	Beleidspecialist sport, gezondheid, wmo en LHBTI
Vaart Welzijn	Raad van advies en leidinggevende
	Focusgroep interviews
ASA – regiegroep	Regiegroep leden en onafhankelijk voorzitter
ASA – projectbureau	Sportregisseur & coördinator
ASA – thematrekkers	Thematrekkers vitale sportverenigingen en positief sportklimaat en Assen gezonde stad*
Buurtsportcoaches	Van Boeijen, Cosis, buurtwerkers sport Vaart Welzijn
*	Thematrekker topsport & evenementen is meegenomen in de focusgroep regiegroepleden. Thematrekker van jongen af aan vaardig in beweging is individueel geïnterviewd, evenals thematrekker duurzame sportinfrastructuur. Ten tijde van het afnemen van de interviews was er nog geen vervanging voor de thematrekker op inclusief en toegankelijkheid.

Interactieve sessie

Tijdens een online interactieve sessie met bestaande partners en belangstellenden van het ASA is verder verkend wat de koers moet zijn binnen de thema's. Tijdens deze bijeenkomst zijn gesprekken gevoerd o.l.v. een externe procesbegeleider vanuit SportDrenthe per themagroep.

Aanmeldingen	
Assen gezonde stad	11 deelnemers
Duurzame sportinfrastructuur	7 deelnemers
Inclusief en toegankelijk	12 deelnemers
Topsport en evenementen	8 deelnemers
Van jongen af aan vaardig in bewegen	10 deelnemers
Vitale aanbieders en positief sportklimaat	5 deelnemers

